

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

“با صلوات بر محمد و آل محمد”

وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

سازمان حفاظت محیط زیست

دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۲/۶/۵ به پیشنهاد شماره ۱۴۰۲۲/۱۰/۲۵۰۳ مورخ ۱۴۰۲/۴/۱۰ دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی و به استناد تبصره (۱) ماده (۱) قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴ تصویب کرد:

۱- طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی بجنورد به شرح پیوست که تأییدشده به مهر دفتر هیئت دولت است، تعیین می شود.

۲- هرگونه عملیات اجرایی با رعایت کلیه ضوابط و مقررات از جمله ملاحظات زیست محیطی (برنامه مدیریت زیست محیطی) و آمایش سرزمین و همچنین رعایت ملاحظات و سیاست های میراث فرهنگی و قوانین و مقررات ناظر بر حفظ آثار تاریخی، فرهنگی و هنری صورت خواهد پذیرفت.

۳- هرگونه تغییر در کاربری های طرح جامع مذکور منوط به تصویب هیئت وزیران می باشد.

۴- دوره بازنگری طرح جامع مذکور پنج سال می باشد.

محمد خیر
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، دبیرخانه ستاد کل نیروهای مسلح، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت های قوانین و نظارت مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، معاونت های رئیس جمهور، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

فهرست مطالب

۱- منطقه ویژه اقتصادی بجنورد	۱
۲- طرح‌های فرا دست	۲
۲-۱- سیاست‌های کلان در برنامه‌های توسعه پنج‌ساله	۲
۲-۲- سیاست‌های کلان در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۳
۲-۳- چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران وضوابط ملی آمایش سرزمین	۳
۲-۴- سند آمایش کشور	۴
۲-۵- سند آمایش مراکز لجستیک کشور	۴
۲-۶- برنامه راهبردی وزارت صنعت ، معدن و تجارت	۴
۲-۷- سند چشم‌انداز استان خراسان شمالی در افق ۱۴۰۴	۵
۲-۸- سند توسعه استان خراسان شمالی	۵
۲-۹- طرح آمایش استان خراسان شمالی	۵
۲-۱۰- طرح توسعه عمران ناحیه‌ای استان خراسان شمالی	۶
۲-۱۱- طرح توسعه عمران بجنورد	۶
۳- ویژگی‌های طبیعی و جغرافیایی	۷
۳-۱- تقسیمات سیاسی	۷
۳-۲- اقلیم	۷
۳-۳- شیب و طبقه‌بندی ارتفاعی	۸
۳-۴- اثر زمین‌شناسی و خاک بر روی بارگذاری در منطقه	۹
۴- ویژگی‌های جمعیتی و اقتصادی	۱۰
۵- ویژگی‌های کالبدی و دسترسی	۱۱
۶- تأسیسات و تجهیزات	۱۴
۷- بررسی ویژگی‌های عملکردی	۱۵
۷-۱- بررسی بخش‌های عمده اقتصادی	۱۵
۷-۲- بررسی آمار مجوزهای صادره (پروانه و جواز بهره‌برداری صادره)	۱۷
۷-۳- بررسی سیستم‌های تامین و عرضه صنایع پایه	۱۷
۷-۴- صادرات و واردات	۱۹
۸- تدوین چشم‌انداز	۲۰
۹- تحلیل فرصت‌های سرمایه‌گذاری اقتصادی در منطقه ویژه اقتصادی	۲۱
۱۰- شاخص‌های پایداری:	۲۵
۱۱- ارائه طرح (زون بندی):	۲۷

دفتر هیئت دولت

۱- منطقه ویژه اقتصادی بجنورد

تأسیس مناطق ویژه یکی از راهکارهای توسعه کشورها با استفاده از استراتژی‌های برون‌نگر و بهره‌گیری از فرصت‌های موجود در نظام اقتصاد جهانی است. در سال‌های اخیر بسیاری از کشورهای در حال توسعه با هدف گسترش صادرات صنعتی، ایجاد اشتغال و انتقال تکنولوژی از طریق جذب سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی اقدام به تأسیس مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی کرده‌اند. فارغ از جنبه‌های اقتصادی این مناطق، ایجاد آن‌ها نیازمند مقرراتی جامع جهت نظام‌مند کردن فعالیت‌ها در این مناطق است، ایران نیز به‌عنوان کشوری تک‌محصولی که سعی در جذب هر چه بیشتر سرمایه‌گذاری خارجی دارد، از این قاعده مستثنا نبوده و با ایجاد مناطق متعدد آزاد و ویژه اقتصادی سعی در ایجاد رونق اقتصادی و اشتغال در مناطق مختلف کشور از طریق سرمایه‌گذاری خارجی کرده است. به استناد اصل یک‌صد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، قانون ایجاد مناطق جدید ویژه اقتصادی لایحه ایجاد منطقه ویژه اقتصادی بجنورد در تاریخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۷ توسط مجلس شورای اسلامی تصویب و در جلسه نمایندگان ویژه ریس جمهور در شورای هماهنگی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد در تاریخ ۱۳۹۰/۰۶/۲۲ برای اجرا ابلاغ شد.

منطقه ویژه اقتصادی بجنورد در فاصله ۴ کیلومتری از شهر بجنورد و در نزدیکی جاده قدیم بجنورد به بدرانلو قرار گرفته است. اراضی منظور شده برای منطقه ویژه اقتصادی بجنورد شامل سه سایت به مساحت‌های ۴۸/۸ و ۱۰۶ و ۱۹۹/۸ هکتار می‌باشد که با فاصله ۲ کیلومتر از یکدیگر قرار گرفته‌اند و به وسیله جاده دسترسی به یکدیگر متصل هستند.

دفتر هیئت دولت

۱۳۹۰/۰۶/۲۲

۲- طرح‌های فرا دست

در حال حاضر در کشورمان اسناد بالادستی زیادی وجود دارد به طوری که در هر حوزه می‌توان به اسناد بالادستی آن حوزه استناد کرد . در طرح حاضر به منظور تدقیق اهداف سرزمینی و تحقق آن‌ها تعداد یازده طرح مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول شماره ۱ : طرح‌های فرا دست مورد مطالعه

طرح - برنامه	مقیاس طرح	تاریخ تصویب
سیاست‌های کلان در برنامه‌های توسعه ۵ ساله	کشور	۱۳۹۶
سیاست‌های کلان در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	کشور	۱۳۷۷
چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران و ضوابط ملی آمایش سرزمین	کشور	۱۳۸۳
سند آمایش کشور	کشور	۱۳۹۹
سند آمایش مراکز لجستیک کشور	کشور	۱۳۹۷
برنامه راهبردی وزارت صنعت، معدن و تجارت	کشور - استان	۱۳۹۶
سند چشم‌انداز استان خراسان شمالی در افق ۱۴۰۴	استان	۱۳۹۵
سند توسعه استان خراسان شمالی	استان	۱۳۹۷
سند آمایش استان	استان	۱۳۹۹
طرح توسعه عمران ناحیه‌ای خراسان شمالی	استان - شهرستان	۱۳۹۱ (فجر توسعه)
طرح توسعه عمران شهر بجنورد	شهر	۱۳۸۸ (نواندیشان)

مأخذ : نگارنده

۲-۱- سیاست‌های کلان در برنامه‌های توسعه پنج ساله

- جهت‌گیری توسعه صنایع بر اساس مزیت‌های ارزش افزوده و رقابتی و افزایش ظرفیت‌های صادراتی
- نفوذ دادن فناوری‌های پیشرفته در بخش‌های مختلف و ایجاد صنایع و خدمات مبتنی بر فن‌آوری‌های پیشرفته همراه با ارتقاء سطح علمی و فنی کشور در این زمینه
- جذب، توسعه، ارتقاء و توانمندسازی فناوری با تکیه بر ایجاد توان طراحی در بخش‌های طراحی مفهومی، پایه‌ای، تفصیلی
- ایجاد و تقویت پیوند بین صنایع و بخش‌های خدماتی کوچک و متوسط با صنایع بزرگ و تشکیل خوشه‌های صنعتی - خدماتی
- توسعه صنعتی - اقتصادی پایدار با در نظر گرفتن ملاحظات زیست‌محیطی
- ترغیب و جذب سرمایه‌گذاری خارجی باهدف انتقال و دستیابی به دانش و فن‌آوری، بهبود ظرفیت‌های فنی و مدیریتی، دستیابی به بازارهای صادراتی از طریق شبکه فروش بین‌المللی شرکت‌های سرمایه‌گذار خارجی و دستیابی به منابع مالی مکمل
- توسعه صنعتی بر پایه آمایش سرزمین و توزیع عادلانه امکانات، فرصت‌ها و ثروت ملی بر پایه پتانسیل‌های منطقه‌ای و استانی
- تلاش در جهت افزایش بهره‌وری عوامل تولید و کارایی، ارتقاء کیفیت و تعالی سازمانی

دفتر هیئت دولت

۲

۲-۲- سیاست‌های کلان در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

- ماده ۱- افزایش ارزش افزوده و سهم بخش صنعت در تولید ناخالص داخلی با انتخاب فرآیندهای صنعتی دانایی‌محور و ارتقاء منزلت کار، تلاش و کارآفرینی.
- ماده ۲- اصلاح ساختار صنعتی در جهت افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی براساس گسترش مالکیت و مدیریت بخش غیردولتی، رعایت اندازه اقتصادی بنگاه و لغو امتیازات خاص و انحصارات غیرضروری.
- ماده ۳- افزایش بهره‌وری کل عوامل تولید به‌ویژه نیروی کار و سرمایه.
- ماده ۴- ارتقاء سطح فناوری صنایع کشور و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و استراتژیک از طریق گسترش تحقیق و توسعه، ایجاد قدرت طراحی، تقویت همکاری مراکز علمی، آموزشی، پژوهشی و صنعتی کشور، تعامل سازنده با مراکز پیشرفته علمی و صنعتی جهان، بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی موجود و کشف و آفرینش مزیت‌های جدید نسبی و رقابتی.
- ماده ۵- دستیابی به رشد مطلوب سرمایه‌گذاری صنعتی به وسیله حمایت‌های حقوقی و قضایی، تأمین امنیت اقتصادی، ایجاد شرایط سودآوری مناسب، تسهیل ورود مردم به فعالیت‌های تولیدی، تقویت توسعه و رقابتی نمودن بازار سرمایه، بهبود فضای کسب‌وکار و جذب سرمایه‌گذاری خارجی با تأکید بر سرمایه‌گذاری مستقیم و سرمایه‌های ایرانیان از کشور.
- ماده ۶- توسعه تشکلهای تخصصی کارآفرینی، مدیریتی و صنفی و افزایش نقش آنها در تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری و نیز نهادینه‌سازی داورهای تخصصی و حرفه‌ای.
- ماده ۷- انسجام و تعادل منطقه‌ای از طریق ایجاد زیرساخت‌ها و زیربنای و برقراری مشوق‌های مناسب با رعایت راهبردهای آمایش سرزمینی و امنیتی و تأکید بر احداث صنایع مکمل هر منطقه.
- ماده ۸- افزایش صادرات صنعتی کشور با ارتقای کیفیت کالاها و شناسایی و تحصیل بازار و حمایت‌های موثر مالی، سیاسی و مقرراتی از صادرات صنعتی.
- ماده ۱۰- ایجاد خوشه‌های صنعتی از طریق تقویت صنایع کوچک و متوسط و برقراری پیوند آنها با صنایع بزرگ به منظور هم‌افزایی صنعت و ارتقای توان رقابتی.

۲-۳- چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران و ضوابط ملی آمایش سرزمین

- برخورداری از رشد اقتصادی پایا و پویا در ارتقاء سطح اشتغال و درآمد سرانه پویا با رعایت اصل عدالت سرزمینی
- برخورداری از نیروی انسانی توانا در تولید علم و فناوری پیشرفته و متکی بر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی ریشه‌دار در فرهنگ محلی بومی با جایگاه ویژه در تولید ملی
- متکی بر همبستگی ملی، وحدت سرزمینی و همدلی مردم با نهادهای حکومتی ملی
- متکی بر عدالت اجتماعی در توزیع فرصت‌های برابر و توزیع عادلانه درآمد، به‌دوراز فقر و فساد و تبعیض
- پیشتاز در حفاظت از محیط‌زیست و حراست از منابع طبیعی و ایجاد محیطی پایدار و پویا
- دست‌یافته به نهادهای مشارکتی و مدنی با الگوی مردم‌سالاری دینی، نواندیشی و پویایی فکری در حراست از فضایل اخلاقی
- دارای نقش مرکزی و جایگاه ویژه در همگرایی قومی، تقویت و پیوندهای اجتماعی و فرهنگی و تضمین وحدت ملی
- بهره‌مند از موقعیت ویژه سرزمینی در پیونددهی فضاهاى توسعه کشور در چهارچوب توسعه فضایی یکپارچه و پایدار

دفتر هیئت دولت

۳

۲-۴- سند آمایش کشور

- خراسان شمالی، خراسان رضوی، خراسان جنوبی: تعامل با کشورهای آسیای میانه و مرکزی
- استان خراسان شمالی با اولویت دانه‌های روغنی در قلمروهای تولید محصولات کشاورزی
- زعفران، زرشک، عنباب به‌ویژه در استان‌های خراسان جنوبی، خراسان رضوی و خراسان شمالی
- ایجاد و توسعه زنجیره ارزش نوغانداری در مناطق مستعد در استان خراسان شمالی
- استان خراسان شمالی با الگوی توسعه نظام سکونتگاهی به‌صورت شبکه شهری چندمرکزی
- تقویت و تعریف نقش مراکز استان‌های مرزی به‌عنوان مراکز راهوری، تسهیل و پشتیبانی تعاملات با کشورهای همسایه (خراسان شمالی در تعامل با کشورهای آسیای میانه و افغانستان)

۲-۵- سند آمایش مراکز لجستیک کشور

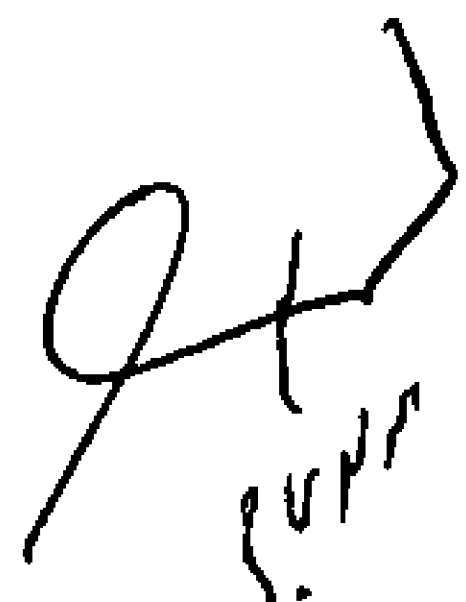
مراکز لجستیک نه‌تنها در نقش لولاهای اتصال مدل‌های مختلف حمل‌ونقل عمل می‌کنند بلکه به‌عنوان حلقه‌های اتصال تجارت و حمل‌ونقل ظاهر خواهند شد. انتظار می‌رود با شکل‌گیری این مراکز در کشور شاهد کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی ناشی از کربن تولیدشده توسط خودروهای باری، کاهش اثرات مخرب تغییر اقلیم، کاهش مصرف سوخت به‌واسطه تغییر شیوه حمل‌ونقل و درنهایت کاهش تلفات ناشی از تصادفات جاده‌ای خواهیم بود. این طرح شامل بخش‌های مختلف اعم از: شهرهای لجستیک - دهکده لجستیک - پارک لجستیک عمومی - پارک لجستیک کشاورزی و مرکز لجستیک مرزی خواهد بود که در مجموع شامل ۵۸ مرکز لجستیک می‌شود.

۲-۶- برنامه راهبردی وزارت صنعت، معدن و تجارت

- توسعه صنایع بر مبنای مزیت‌های نسبی و طبیعی قابل‌تبدیل به مزیت‌های رقابتی مناطق و نقش محوری فعالیت‌ها و قابلیت‌های مناطق در چارچوب تقسیم‌کار ملی با تأکید بر تکمیل زنجیره ارزش.
- تقویت و توسعه نهادها و امکانات و الزامات تسهیل‌کننده تولید با توجه به قابلیت‌های مناطق مختلف کشور.
- ایجاد زمینه‌های لازم برای حمایت از شکل‌گیری سرمایه‌گذاری‌های محلی، منطقه‌ای و ملی، ارتقا توانایی‌های مناطق و رشد قابلیت‌های کارآفرینی بخش غیردولتی در بخش صنعت، معدن و تجارت.
- توسعه صنایع باقابلیت صادرات محصول در نزدیکی کریدورها و مبادی ورودی و خروجی کشور مشروط به وجود توجیهات فنی و اقتصادی.
- توسعه و استقرار صنایع حتی‌الامکان در قالب شهرک‌ها و نواحی صنعتی دارای زیرساخت‌های لازم به‌ویژه در مناطقی که با محدودیت‌های اراضی و یا محیط زیستی مواجه هستند، با محوریت حداقل فاصله به بزرگراه‌ها، خطوط راه‌آهن و فرودگاه‌های منطقه.
- توسعه تحقیقات زمین‌شناسی در پهنه‌های خشکی و آبی، به‌منظور شناسایی، توسعه و بهره‌برداری از قابلیت‌های معدنی کشور

دفتر هیئت دولت

۴

۲-۷- سند چشم‌انداز استان خراسان شمالی در افق ۱۴۰۴

استانی است توسعه‌یافته و جزو ۱۰ استان برتر در کشور به لحاظ شاخص‌های کلان اقتصادی؛ متکی بر رشد مستمر اقتصادی و امنیت اقتصادی، اجتماعی. چشم‌انداز استان (تصویر جامع): استانی است توسعه‌یافته و جزو ۱۰ استان برتر در کشور به لحاظ شاخص‌های کلان اقتصادی و اجتماعی و برخوردار از توسعه همه‌جانبه، پایدار، با ساختار فضایی- کالبدی متعادل درون منطقه‌ای، بر مبنای ارزش‌های اسلامی، سهم برتر سرمایه انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید، رشد مستمر اقتصادی، امنیت اقتصادی و اجتماعی، بهره‌برداری و توزیع بهینه منابع، استفاده مطلوب از مزیت‌ها و در پیوند با سایر استان‌های کشور.

- استانی با نهادهای مناسب در جهت تحقق رشد مستمر اقتصادی
- استانی بهره‌مند از مدیریت اقتصادی هماهنگ در ابعاد دولتی و غیردولتی
- استانی با توانمندی تأمین نیازهای اساسی مردم
- استانی با توانمندی‌های لازم برای افزایش سهم و نقش استان در کشور
- استانی با قابلیت سازگاری با قواعد تولید و تجارت بین‌المللی

۲-۸- سند توسعه استان خراسان شمالی

- الگو و ترکیب اقتصادی متنوع، چند بخشی و چند پایه در ساختار تولید و اشتغال استان
- بهره‌وری کل عوامل کشاورزی
- صنایع تبدیلی رابط صنعت و کشاورزی
- جایگاه صنایع واسط‌های و تکمیل‌کننده ساختار صنعتی استان
- افزایش بهره‌وری و درآمد فعالیت کشاورزی با تأکید بر زیربخش‌های زراعت، باغداری و دامپروری صنعتی
- رقابت‌پذیری کشاورزی در مقیاس بین بخش و میان منطقه‌ای
- ارتقای منزلت اجتماعی کشاورزی
- خدمات پشتیبان بخش تولید (خدمات مهندسی، مالی و تسهیل کسب و کار...) خدمات گردشگری خدمات اجتماعی تسهیل‌کننده توسعه انسانی و اجتماعی

۲-۹- طرح آمایش استان خراسان شمالی

- توسعه زیرساخت‌ها و امکانات خدماتی موجود
- توسعه زیرساخت‌های حمل و نقلی و ارتباطی
- توسعه کارگاه‌های تولیدی و صنعتی بر پایه پتانسیل‌های موجود
- تمرکززدایی کارگاه‌های تولیدی و صنعتی بر پایه پتانسیل‌های موجود
- ایجاد قطب‌های توسعه‌ای جدید

دفتر هیئت دولت

۵
۱۳۹۸

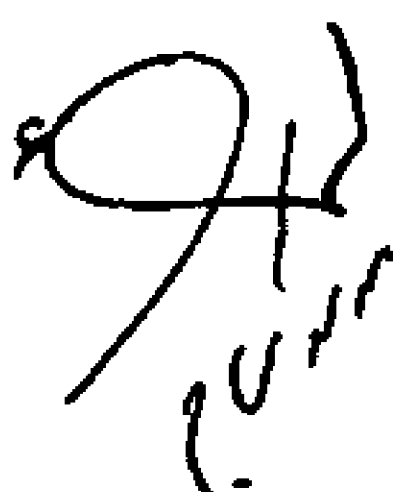
۲-۱۰- طرح توسعه عمران ناحیه‌ای استان خراسان شمالی

- گسترش زراعت با تاکید بر محصولات نظیر غلات، نباتات علوفه‌ای و حبوبات متناسب با ظرفیت منابع آب
- تاکید بر توسعه و گسترش صنایع با اولویت صنایع تبدیلی، غذایی، نساجی، شیمیایی، پتروشیمی
- ایجاد شهرک های علمی و تحقیقاتی و فناوری و اطلاعات
- تقویت شهر بجنورد به عنوان مرکز ارائه خدمات برتر با تاکید بر خدمات بازرگانی، درمانی، گردشگری و ...

۲-۱۱- طرح توسعه عمران بجنورد

- توسعه و تجهیز شبکه های زیر بنایی و زیرساخت ها ، متناسب با نیاز استان.
- توسعه بهره‌برداری از معادن استان
- گسترش فعالیت ها و خدمات بازرگانی در استان و ایجاد پیوند تولید و تجارت
- ایجاد اشتغال مولد و پایدار و کاهش نرخ بیکاری
- افزایش نقش بخش های خصوصی و تعاونی در سرمایه گذاری های فعالیت های اقتصادی استان
- توانمند سازی بخش تعاونی برای ایفای فعالیت های گسترده و اداره بنگاه های اقتصادی بزرگ

دفتر هیئت دولت

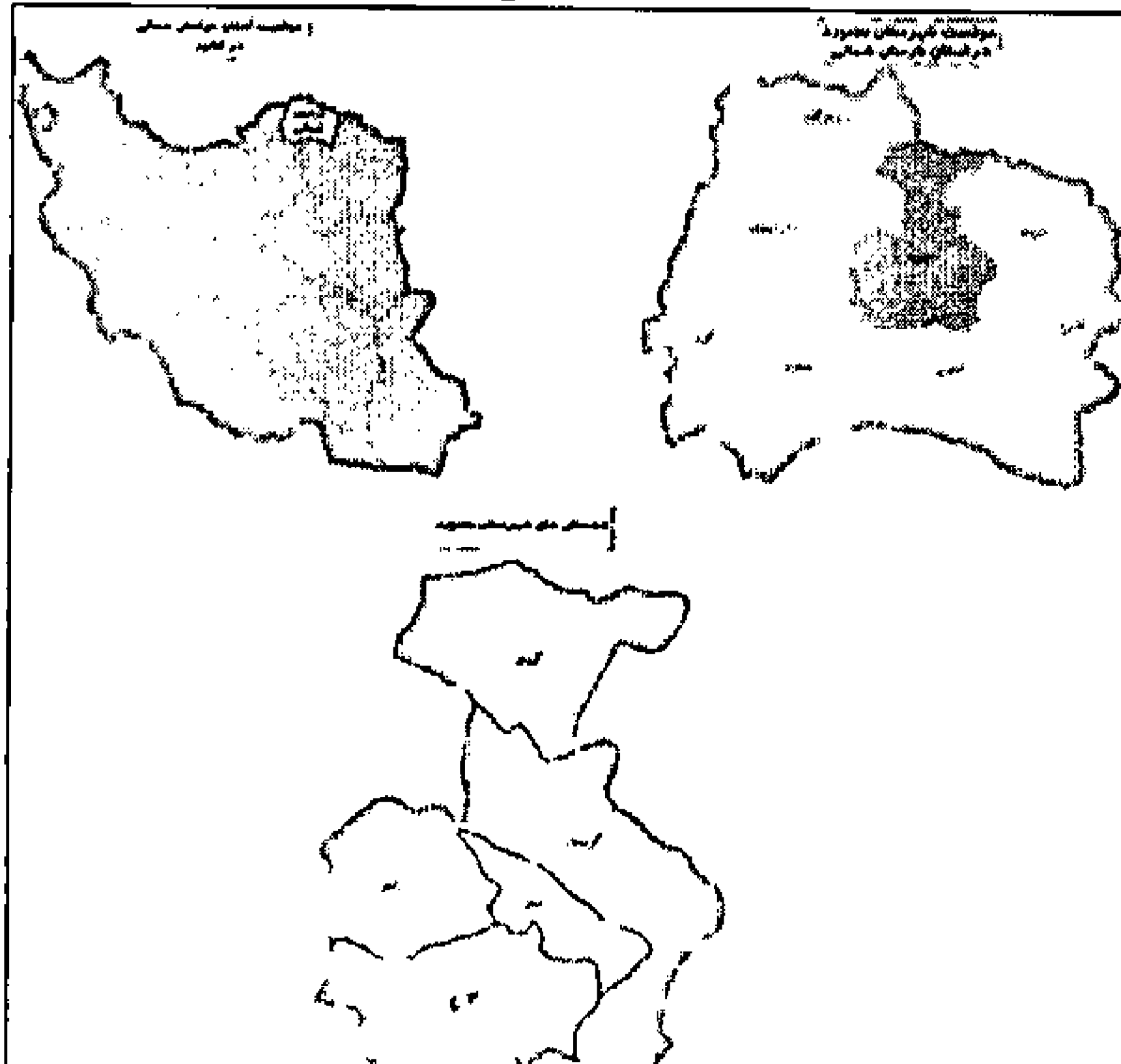

۳- ویژگی‌های طبیعی و جغرافیایی

۳-۱- تقسیمات سیاسی

شهرستان بجنورد با مساحت معادل $3559/20$ کیلومتر مربع در ارتفاع 1010 متری از سطح دریا قرار دارد. این شهرستان به مرکزیت شهر بجنورد، بخش‌های مرکزی و شمالی استان خراسان شمالی را به خود اختصاص داده و از شمال به کشور ترکمنستان و راز و جرگلان و از جنوب به شهرستان اسفراین از شرق به شهرستان شیروان و از غرب به شهرستان‌های مانه و سملقان و جاجرم می‌گردد. شهرستان بجنورد با مساحت 3559 کیلومتر مربع اولین شهرستان به لحاظ وسعت در سطح استان می‌باشد و $46/34$ درصد از مساحت استان را در بر گرفته است.

نقشه شماره ۱: تقسیمات سیاسی استان خراسان شمالی

جدول شماره ۲: تقسیمات سیاسی شهرستان بجنورد

شهرستان	مرکز شهرستان	بخش	مرکز بخش	دهستان	مرکز دهستان	شهر	تعداد آبادی‌ها
بجنورد	مرکزی	بجنورد		آلاداغ	خوش‌منظر	بجنورد	۵۸
				باباامان	باباامان		۱۶
				بدرانلو	بدرانلو	چناران شهر	۴۹
	گرمخان	حصار گرمخان		گرمخان	حصار گرمخان	حصار گرمخان	۵۱
				گیفان	گیفان علیا		۲۱

۳-۲- اقلیم

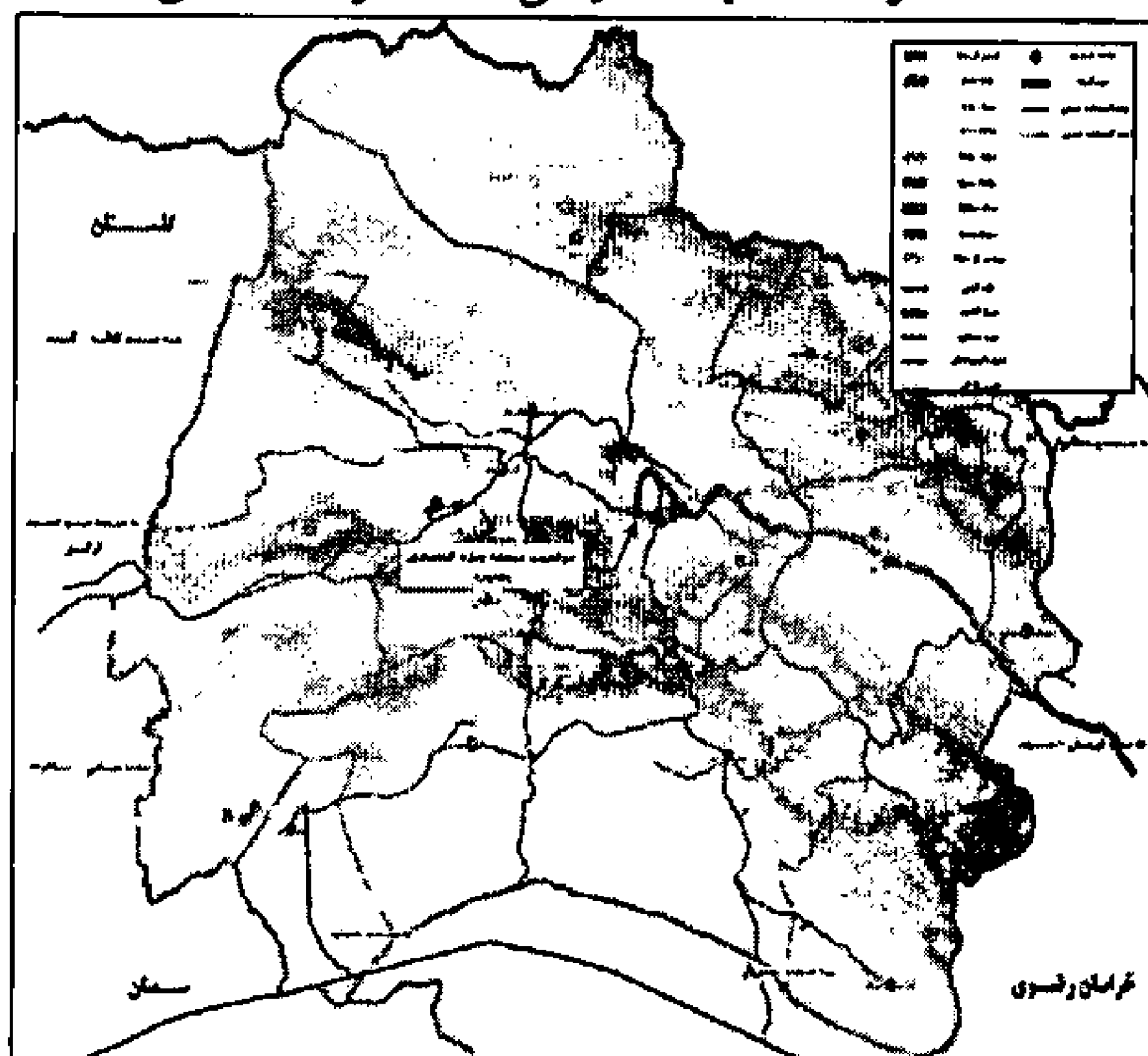
شهرستان بجنورد در تمام فصل زمستان دارای آب‌وهوای سرد است. برودت هوا در آن به منفی 10 درجه سانتی‌گراد نیز می‌رسد. متوسط روزهای یخبندان سالانه بیش از 100 روز است این در حالی است که تابستان‌های گرم تا 40 درجه سانتی‌گراد و دامنه نوسان حدود 58 درجه سانتی‌گراد را در پی دارد. میانگین حداکثر دمای ماهیانه 30 درجه و متوسط حداقل دمای ماهیانه $1-$ درجه سانتی‌گراد است. میانگین بارندگی سالانه شهرستان 253 میلیمتر بوده و حداکثر بارندگی به ماه‌های اسفند و فروردین‌ماه با $44/3$ میلی‌متر اختصاص دارد. به‌طور کلی حدود 41 درصد از بارش مربوط به فصل زمستان است. میانگین رطوبت نسبی در شهرستان بجنورد $59/6$ درصد و بیش‌ترین درصد رطوبت در بهمن‌ماه است. بر اساس طبقه‌بندی اقلیمی دومارتن، شهرستان بجنورد جز مناطق نیمه‌خشک محسوب می‌شود.

دفتر هیئت دولت

۲
۱۳۹۸/۱۲/۲۰

۳-۳- شیب و طبقه‌بندی ارتفاعی

ساختار و استخوان‌بندی اصلی عوارض و ناهمواری‌های زمین در خراسان شمالی، از دو رشته‌کوه به نام کپه داغ در شمال استان و نقشه شماره ۲: تقسیمات سیاسی استان خراسان شمالی

نقشه شماره ۳: توپوگرافی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد

آلا داغ در مرکز و جنوب استان تشکیل شده است. این دو رشته‌کوه به صورت موازی در امتداد شمال غربی جنوب شرقی و در برخی موارد، شرقی-غربی، دره ناودیس بزرگی در بین خود تشکیل داده که از مشهد تا دشت گرگان ادامه می‌یابد. در استان خراسان شمالی بالاترین ارتفاع زمین به شهر راز تعلق دارد که در ارتفاع ۱۴۹۷ متر از سطح دریای آزاد واقع شده است. پایین‌ترین ارتفاع نیز، متعلق به شهر آشخانه با ارتفاع ۷۳۸ متر از سطح دریاهای آزاد است. همچنین در شهرستان بجنورد که ارتفاع متوسط آن ۱۷۵۰ متر است با شبکه‌ای از دره‌هایی که اکثراً بستری از رودخانه فصلی هستند بریده شده‌اند. دشت بجنورد چاله نیمه محصور است که شیب ممتد ملایم آن از جنوب به سمت شمال است و حد جنوبی آن را کوهستان و منطقه دامنه‌ای کم ارتفاع محدود نموده، پس از آن دشت تقریباً مسطح بجنورد بر گستره دامنه‌های بسیار کم شیب قرار گرفته است. بررسی این موضوع در محدوده منطقه ویژه نیز نشان می‌دهد جهت شیب از سمت جنوب غربی به سمت شمال و از سمت جنوب شرقی به سمت شمال شرقی سایت است که با تحلیل شیب سایت بیشترین شیب در ارتفاعات جنوب غربی شهرستان می‌باشد شیب غالب در شهرستان بجنورد، شیب ۶ درصد می‌باشد که شیب مناسبی برای توسعه مراکز شهری است. در سمت جنوب، جنوب غربی، و شمال شهرستان به دلیل وجود

کوهستان‌ها شاهد درصد شیب‌های زیادی هستیم. شیب مناسب برای توسعه فعالیت‌های صنعتی و احداث شهرک صنعتی حداکثر تا ۱۰ درصد با توجه به هزینه آماده‌سازی و سطح هموارتر برای این گونه فعالیت‌ها مدنظر قرار گرفته است. بنابراین شیب‌های بالای ۱۵ درصد کل جهت مکان‌یابی استقرار این گونه فعالیت‌ها حذف گردیده‌اند و از اراضی با شیب کمتر از ۱۵ درصد با رعایت سایر شرایط لازم استفاده شده است. شیب مطلوب جهت استقرار کاربری صنعتی بین ۰ تا ۵ درصد می‌باشد. بررسی نقشه شیب بندی نیز بیانگر آن است که حدود ۴۰ درصد از محدوده مورد مطالعه برابر ۹۹ هکتار دارای شیب مطلوب ۵-۰ درصد می‌باشد.

دفتر هیئت دولت

۸
۲۵/۱۲

۳-۴- اثر زمین‌شناسی و خاک بر روی بارگذاری در منطقه

با توجه به اینکه محدوده استقرار طرح موردنظر فاقد پتانسیل‌های بالقوه و بالفعل زمین ساختاری نظیر لغزش، رانش، زمین ساختی - فرسایش می باشد. همچنین از طرفی فاز احداث و بهره‌برداری طرح نیز فاقد هرگونه ریز فعالیت‌های مؤثر نظیر انفجارات دارای پتانسیل تأثیرگذاری روی عوامل ژئوهیدرولوژی منطقه (تغییر مسیر حرکت آب‌های زیرزمینی، تغییرات سطح سفره، چاه و ... و مباحث نظیر آن) می‌باشد، بر این اساس با توجه اطلاعات مندرج در گزارش ارزیابی اثرات زیست‌محیطی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد از احداث این طرح، اثری روی ساختار و رفتارهای زمین ساختی منطقه پیش‌بینی نمی‌شود.

همچنین در خصوص اثر احداث منطقه ویژه بر منابع خاک در زمان احداث از آنجایی که لایه مفید و مولد خاک (لایه نباتی) در سطح اراضی مورد خاک‌برداری یا خاک‌ریزی قرار داشته و با توضیحات فوق‌الذکر در این حالت ماهیت اثر متوسط بوده و شدت اثر تخریبی پیش‌بینی می‌گردد. البته متذکر می‌گردد که دامنه اثر در این مرحله محدود خواهد بود . همچنین در این مرحله با توجه به انجام عملیات تسطیح و برداشت لایه نباتی خاک تا حدودی بر روند فرسایش اثر منفی گذاشته و میزان آن را افزایش می‌دهد.

در فاز بهره‌برداری نیز خاک سطحی منطقه با رفتن به زیر انواع ساخت‌وسازهای مختلف طرح، برای همیشه از حیث انتفاع طبیعی خود خارج خواهد گردید. از آنجایی که هرگونه تغییر در کارکرد طبیعی عناصر محیطی (نظیر خاک) یک اثر منفی تلقی می‌گردد و از طرفی این موضوع یک اثر غیرقابل برگشت در محیط محسوب می‌شود. به استناد گزارش ارزیابی اثرات زیست‌محیطی، ماهیت اثر بر خاک در این مرحله منفی، غیرمستقیم یا مستقیم، غیرقابل اجتناب، بسیار محدود و اثر تخریبی متوسط پیش‌بینی می‌گردد. در این مرحله اثر مهم و چشمگیری در مورد فرسایش خاک وجود نخواهد داشت.

جدول شماره ۳: اثرات عدم اجرا و اجرای طرح منطقه ویژه اقتصادی بجنورد بر روی اجزاء محیط‌زیست محدوده مطالعاتی

توضیحات		اجزاء محیط‌زیست	
گزینه عدم اجرا	گزینه اجرا با ملاحظات		
آلودگی خاک به واسطه عدم دفع اصولی پسماندها و همچنین استفاده از سموم و کودهای شیمیایی	احتمال کم در نفوذ آلاینده‌ها به دلیل ایزوله نمودن محل فعالیت آلاینده و پسترسازی	آلودگی	د ر ف از ا ج را
بدون تغییر	در فاز اجرا دارای فرسایش سوس بدون تغییر	فرسایش	
بدون تغییر	تسطیح اراضی و تحکیم بستر باعث بر هم خوردن ساختار فیزیکی خاک می‌گردد.	ساختار فیزیکی	
بدون تغییر	بدون تغییر چشمگیر	توپوگرافی	ز م ی ن ل ر ز ه و ل ر ز ه خ ی ز ی
بدون تغییر	محل احداث طرح از نظر ویژگی‌های لرزه‌خیزی و لغزش مناسب نیست.	زمین لرزه و لرزه‌خیزی	
بدون تغییر	در محل احداث طرح مسئله روانگرایی مطرح نیست.	روانگرایی	

مآخذ: مطالعات ارزیابی اثرات زیست‌محیطی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد

لازم به ذکر است ملاحظات فوق به تفصیل در گزارش ارزیابی اثرات زیست‌محیطی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد که به صورت مجزا بررسی شده و به تصویب سازمان حفاظت محیط‌زیست رسیده است، اعلام شده است

دفتر هیئت دولت

۹
۱۳۹۱

۴- ویژگی‌های جمعیتی و اقتصادی

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از سرشماری سراسری سال ۱۳۸۵ مرکز آمار ایران، شهرستان بجنورد در این سال دارای ۲۳۸۶۳۲ نفر جمعیت بوده است که در آن زمان ۲۹.۴۰ درصد از جمعیت استان را تشکیل داده است. در ادامه و در سال ۱۳۹۵ جمعیت شهرستان به ۳۲۴۰۸۳ نفر و نرخ رشد ۳.۱ درصد بر اساس تقسیمات سیاسی جدید افزایش پیدا کرده است. که جمعیت یادشده ۳۷.۵۵ درصد از کل جمعیت استان را شامل می‌شود. محاسبات نرخ رشد در شهرستان بجنورد طبق تقسیمات سیاسی شهرستان و به همراه آن جدا شدن دهستان‌های راز، جرگلان و غلامان بررسی شده است که نسبت به نرخ رشد استان خراسان شمالی روند افزایشی داشته است که می‌تواند به دلیل مهاجرت از نقاط مختلف استان به شهرستان باشد. بر اساس آمار، کل جمعیت فعال استان و شهرستان نسبت به جمعیت غیرفعال آنان طی سال‌های ۸۵ تا ۹۵ کاهش یافته است. نسبت جمعیت مرد و زن در مجموع نسبتاً مساوی هست اما میزان فعالیت در میان مردان و زنان متفاوت می‌باشد. با استناد به آمار سال ۱۳۹۵، از ۸۸۸۴۶ نفر جمعیت شاغل شهرستان بجنورد ۷۵۷۴۶ نفر مرد و ۱۳۱۰۰ نفر زن می‌باشند. ساختار عمده اقتصادی در استان خراسان شمالی در سال ۱۳۹۵ به ۴۰ درصد در بخش کشاورزی و ۲۴ درصد در بخش صنعت و ۳۶ درصد در بخش خدمات رسیده است که در مقایسه با سال ۱۳۸۵ شاغلان در بخش‌های کشاورزی و صنعت به ترتیب حدود ۰.۷ درصد و ۴ درصد کاهش داشته و در مقابل ۴.۷ درصد در بخش خدمات را شاهد بوده‌ایم.

بدون شک ایجاد اشتغال اولین پیامد اقتصادی منطقه خواهد بود. درآمد مردم به دنبال ایجاد شغل‌های مختلف و راه‌های ارتباطی و توجه به بعضی از زیرساخت‌ها بهتر خواهد شد، وقتی اشتغال در یک منطقه تقویت شود بر فرهنگ منطقه نیز تأثیر می‌گذارد. بنابراین اشتغال و درآمد بیشتر مهم‌ترین تأثیر اقتصادی منطقه است که با ایجاد محیط کسب و کار و بهبود مستمر آن و اشتغال در بخش‌های مختلف صنایع پایه، رشد اقتصادی شهرستان تقویت و به ارتقای اقتصادی شهرستان و استان کمک خواهد کرد. اشتغال در بخش‌های صنعتی و درآمدهای راضی‌کننده و کسب و درآمد غیرمستقیم به‌واسطه حضور کارکنان و خانواده‌های آنان در شهر، تقریباً شهرستان بجنورد را به یک شهرستان پر برخوردار در استان تبدیل خواهد کرد. لازم به ذکر است علاوه بر اشتغال ایجادشده در زمان احداث که بخش‌های مختلف صنعت ساختمان را درگیر خواهد کرد، در زمان بهره‌برداری از کارگاه‌ها و واحدهای صنعتی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد می‌توانیم با توجه به مساحت و نوع فعالیت هر واحد صنعتی بین ۲۰ تا ۱۰۰۰ نفر اشتغال مستقیم و غیرمستقیم را متصور باشیم. موضوع مهم در تحقق این امر نزدیک بودن پیشنهادات و اولویت‌های صنعتی با توجه به نیاز بازار و تقاضا در وضع موجود و آینده است که این امر از طریق مدل اقتصاد پایه در گزارش حاضر بررسی شده است. درنهایت با توجه به بررسی‌های به‌عمل‌آمده می‌توان ایجاد اشتغال مستقیم ۷۰۰۰ نفر در افق طرح (۴۵ نفر در هر هکتار زمین صنعتی) را برای منطقه ویژه اقتصادی بجنورد پیش‌بینی نمود.

دفتر هیئت دولت

۱۰
۱۳۹۴

۵- ویژگی‌های گالبدی و دسترسی

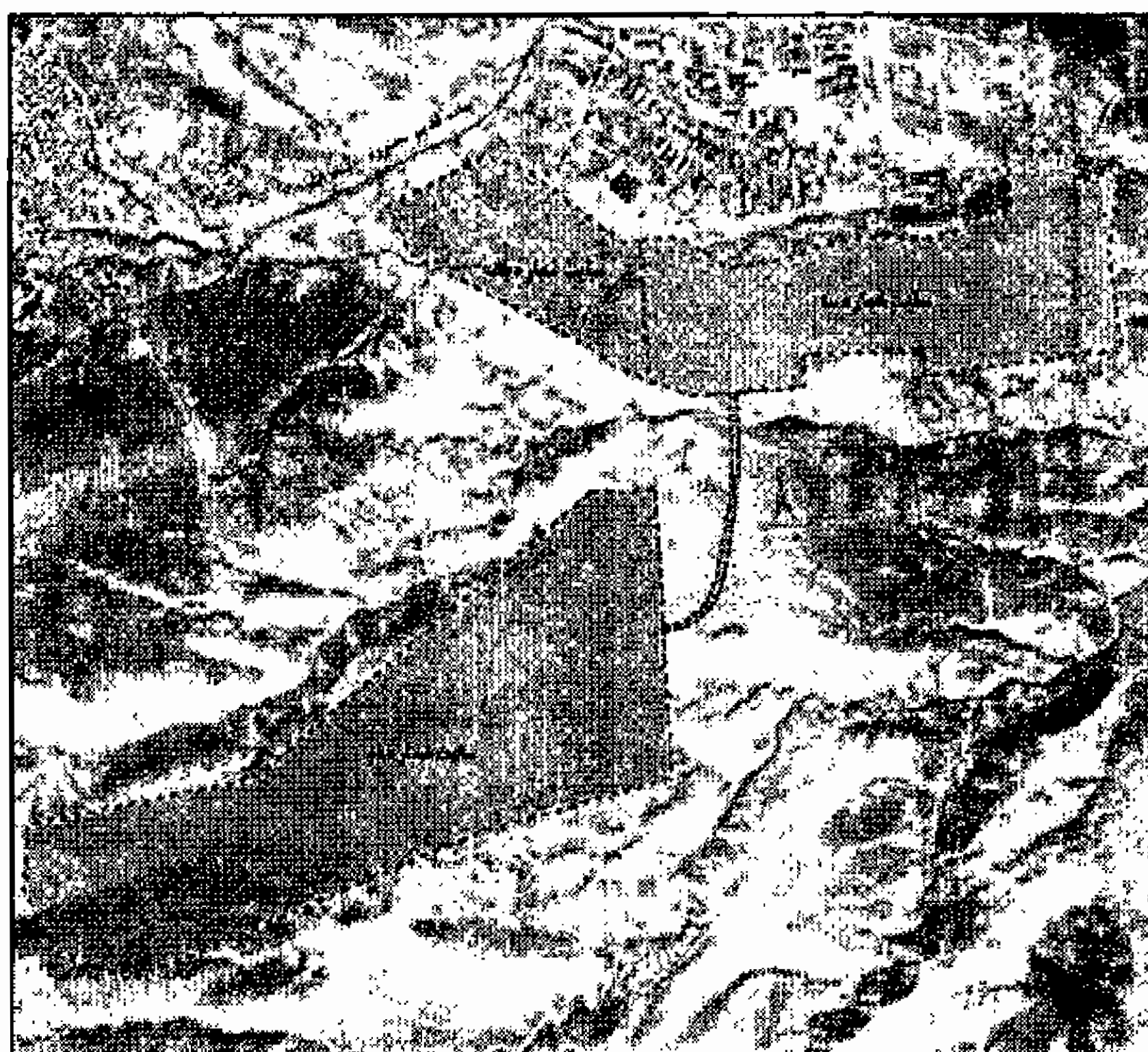
به استناد طرح‌های آمایش سرزمین و طرح ناحیه‌ای استان خراسان شمالی ازجمله کالبدی، در افق سال ۱۴۱۰ منطقه ویژه اقتصادی بجنورد به‌عنوان کانون صنعتی و معدنی پیشنهاد شده است و پیشنهاد کانون‌های حمل‌ونقل و بازرگانی در شمال منطقه منجر به افزایش عملکرد و کارایی منطقه در آینده می‌گردد. همچنین در طرح ناحیه‌ای خراسان شمالی برای محدوده این منطقه کاربری صنعتی در نظر گرفته شده است. منطقه ویژه اقتصادی بجنورد در حال حاضر در جنوب غربی شهر بجنورد و جنوب شهرک صنعتی بیدک قرار دارد. گرایش و سازمان مسئول در منطقه ویژه اقتصادی بجنورد بنا به تصمیم نمایندگان ویژه رئیس‌جمهور در شورای هماهنگی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی به استناد اصل یک‌صد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۹۰/۶/۲۲ ابلاغ شده است که بر این اساس منطقه ویژه اقتصادی بجنورد با گرایش تجاری، صنعتی و آموزشی و با مسئولیت شرکت شهرک‌های صنعتی استان خراسان شمالی تعیین شد. این منطقه دارای سه سایت می‌باشد. لازم به ذکر است که هر سه سایت بصورت منفصل از یکدیگر می‌باشند و در مجموع مساحت ۳۵۴۶ هکتار را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین این منطقه در فاصله ۱۰۰ متری از جاده قدیم بجنورد به بدرانلو قرار گرفته است که شامل:

۱) سایت یک: دارای مساحت ۴۸.۸ هکتار در سمت غربی محدوده قرار گرفته است همچنین ورودی اصلی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد در این سایت قرار دارد.

۲) سایت دو: این محدوده با مساحت ۱۹۹.۸ هکتار در جنوب سایت شماره یک در فاصله ۵۰۰ متری آن قرار گرفته است. همچنین این محدوده فاقد قطعه بندی، شبکه معابر و تاسیسات و امور زیر بنایی است.

۳) سایت سه : در قسمت شرقی سایت شماره یک با مساحت ۱۰۶ هکتار قرار دارد. این محدوده نیز همانند سایت شماره دو فاقد قطعه بندی و شبکه معابر است.

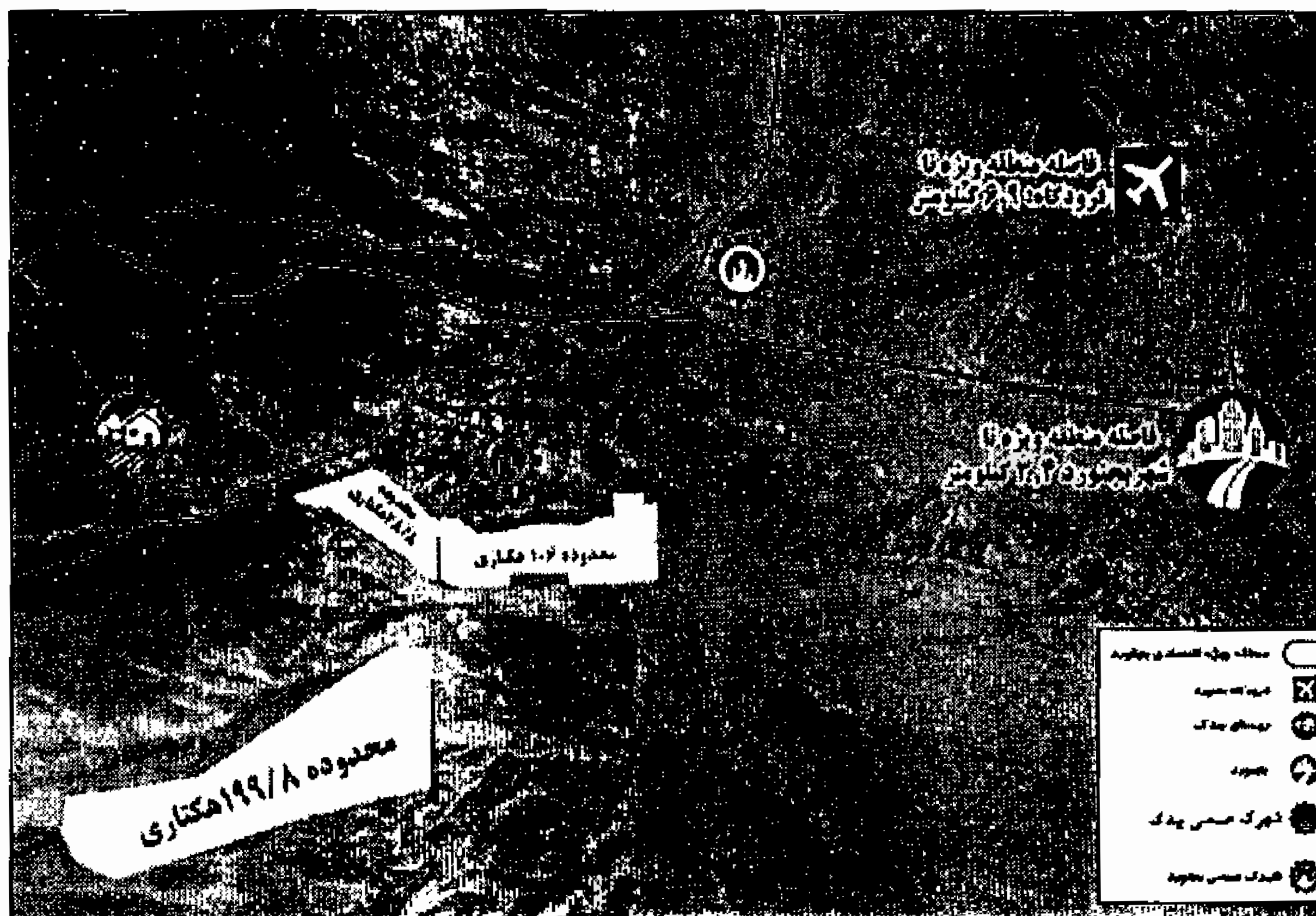
تعیین سازمان مسئول ، موضوع فعالیت و سایت های منطقه ویژه اقتصادی بجنورد

[illegible]

دفتر هیئت دولت

در خصوص شبکه ارتباط و دسترسی منطقه ویژه لازم به ذکر است که شهرستان بجنورد به کمک محور شیروان - بجنورد به شهر شیروان و به کمک محور پیر بز - بجنورد به شهر راز و به کمک محور بجنورد - اشخانه به شهر اشخانه همچنین به کمک محور بجنورد - جاجرم به شهر جاجرم و به کمک محور بجنورد - اسفراین به شهر اسفراین متصل می گردد. در سطح بالاتر نیز جاده آسیایی که شهر بجنورد و به طور کلی منطقه را از شرق به شیروان (به طول ۶۰ کیلومتر) و مشهد (به طول ۲۴۵ کیلومتر) و از غرب به اشخانه (به طول ۴۵ کیلومتر) و گرگان و سواحل دریای خزر و تهران مرتب می سازد. این جاده ها با توجه به نقش و عملکردشان بیشترین حجم ترافیکی جاده های شهرستان را به خود اختصاص داده اند.

نقشه شماره ۴ : وضعیت دسترسی منطقه ویژه اقتصادی

محدوده منطقه ویژه اقتصادی بجنورد شامل سه سایت می باشد که مطابق توضیحات مطروحه در بخش کالبدی سایت های شماره یک و سه در کنار یکدیگر قرار دارند و از طریق راه دسترسی به سایت شماره دو متصل شده اند.

در سطح شهرستان و استان نیز وضعیت دسترسی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد به مراکز مهم ترانزیت نیز در گزارش حاضر مورد بررسی قرار گرفته است چنانکه فرودگاه بجنورد به عنوان تنها نقطه موجود برای ترانزیت بین المللی کالا از طریق مسیر هوایی در فاصله ۶ کیلومتری منطقه ویژه قرار دارد. این فرصت موجب می شود فرودگاه بجنورد به عنوان مکانی برای ترانزیت کالا از منطقه ویژه اقتصادی به دیگر شهرها یا کشورهای همسایه ایفاء نقش نماید. در جدول ذیل شاهد فاصله منطقه ویژه اقتصادی بجنورد از مراکز مهم ترانزیتی همچون راه آهن ، گمرک، فرودگاه و بنادر هستیم.

جدول شماره ۴ : فاصله منطقه ویژه اقتصادی به مراکز مهم ترانزیت کالا (کیلومتر)

منطقه ویژه اقتصادی بجنورد	راه آهن نقاب	گمرک سرخس	گمرک اینچه برون	گمرک باجگیران	بندر گز	فرودگاه
	۱۵۱ کیلومتر	۴۶۵ کیلومتر	۲۹۲ کیلومتر	۲۱۷ کیلومتر	۳۵۰ کیلومتر	۶۰۹ کیلومتر

دفتر هیئت دولت

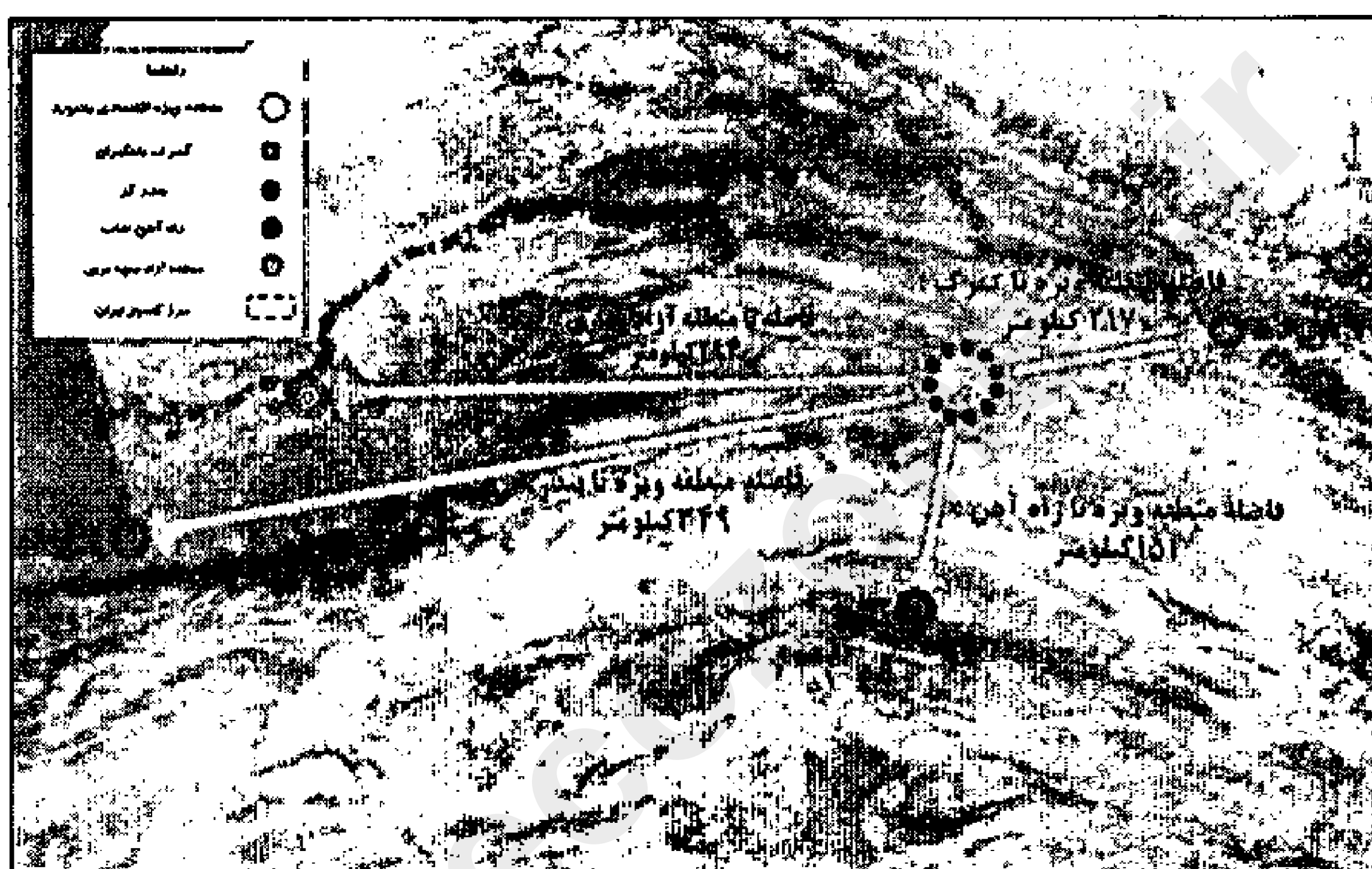
۱۲

مراکز لجستیک مرزی کشور (سرخس - اینچه برون)

گمرک سرخس و اینچه برون به عنوان مراکز لجستیک مرزی کشور ایران که هم مرز با کشور ترکمنستان در حال فعالیت هستند. در حال حاضر فعال ترین مرز ریلی کشور با حدود ۸۵۰ هزار تن عملکرد متعلق به گمرک سرخس می باشد. به استناد طرح آمایش مراکز لجستیک کشور سرخس و اینچه برون به عنوان مراکز لجستیک مرزی معرفی شده اند که این موضوع می تواند کمک شایانی به توسعه خدمات لجستیکی در این مراکز باشد.

شهر مرزی اینچه برون نیز در ۷۰ کیلومتری شهر گرگان واقع شده است. این مرکز با توجه به پتانسیل بالایی که دارد می تواند در فعال کردن نقش تجاری ایران با کشورهای آسیایی میانه نقش مهمی را ایفا کند. این مرکز یکی از پایگاه های لجستیکی در طول کریدور های راه ابریشم است. در سال ۱۳۹۷ هشتمین قطار تجاری از مسیر چین-قزاقستان-ترکمنستان-ایران از این مرز وارد ایران شد. در صورت رفع موانع عملیاتی این مسیر و تجاری سازی آن، ایران می تواند نقشی کلیدی در کریدور ریلی آسیا-اروپا بازی کند.

نقشه شماره ۵ : فاصله مناطق ویژه اقتصادی به مراکز مهم ترانزیت کالا

منطقه ویژه اقتصادی بجنورد نیز با پشته های مزیت های نسبی موجود در استان خراسان شمالی، اولویت ها و مأموریت های توسعه شهرستان بجنورد و استان خراسان شمالی در اسناد فرادست و استفاده از قوانین موجود در مناطق ویژه اقتصادی، می تواند نقش تسریع کننده فرآیند توسعه و صنعتی ساختن دو استان خراسان شمالی و استان گلستان و نیز افزایش سهم صادرات از این درگاه مرزی کشور را ایفا کند. در نهایت می توان اثرات ارتباط متقابل بین منطقه ویژه اقتصادی بجنورد و منطقه آزاد اینچه برون را به شرح ذیل معرفی کرد:

✓ همکاری متقابل در زمینه های صنایع تبدیلی کشاورزی کوچک و متوسط و صنایع فولاد که منجر به استفاده حداکثری از ظرفیت های تولیدی صنایع خواهد شد.

✓ از بین رفتن مشکلات زیرساخت های ارتباطی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد از طریق ارتباط با منطقه آزاد اینچه برون به علت عملکرد چندوجهی این منطقه آزاد (دسترسی جاده ای و ریلی داخلی و بین المللی) و فراهم شدن زمینه ارتباط پذیری استان خراسان شمالی در شبکه حمل و نقل فرا منطقه ای

✓ رفع محدودیت های جذب سرمایه گذاری در اثر فراهم شدن فضای کسب و کار متقابل مابین منطقه ویژه اقتصادی بجنورد و منطقه آزاد اینچه برون

دفتر هیئت دولت

۱۳۹۱/۱۱/۱۱

۶- تأسیسات و تجهیزات

با توجه به شرایط محیطی محدوده منطقه ویژه اقتصادی بجنورد مبنی بر عدم وجود پتانسیل آبرفت آب زیرزمینی، تأمین آب این منطقه با حجمی معادل یک میلیون مترمکعب در سال از سد شیرین دره با رعایت ملاحظات اعلام شده از سوی وزارت نیرو امکان پذیر است. همچنین این شهرک بنا به قرارداد شماره ۱۰۷۶۹۲۶ فی مابین شرکت شهرک های صنعتی خراسان شمالی و شرکت آب و فاضلاب خراسان شمالی مجاز به دریافت انشعاب آب با حجم ۳۸۸۸۰ مترمکعب در ماه به وسیله ی لوله های ۴ اینچی جهت مصارف صنعتی می باشد. لازم به ذکر است محل نصب کنتور در محل چاه فرودگاه بجنورد پیش بینی شده است. در خصوص تأمین و نحوه توزیع برق منطقه ویژه اقتصادی بجنورد، بر اساس استعلامات گرفته شده از سوی شرکت شهرک های صنعتی خراسان شمالی، این منطقه می تواند از برق تولیدی توسط نیروگاه ۷ مگاواتی که جنب شهرک صنعتی بیدک وجود دارد استفاده نماید. همچنین با توجه به مکاتبات انجام شده از شرکت ملی گاز استان خراسان شمالی جهت تعیین وضعیت تأمین و توزیع گاز در منطقه ویژه اقتصادی بجنورد، خدمات گازرسانی به منطقه ویژه اقتصادی به حجم ۱۰۰۰۰ مترمکعب از طریق ایستگاه موجود در شهرک صنعتی بیدک (با ظرفیت ۲۰۰۰۰ مترمکعب) امکان پذیر می باشد. با توجه به اینکه قسمتی از خط لوله های ۱۰ و ۲۰ اینچی انتقال گاز از محدوده اراضی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد عبور می کند، به همین منظور جهت تعیین تکلیف حریم خطوط فوق الذکر اقدام شد و در نهایت مقرر شد حریم اختصاصی ۱۸ متر و حریم ایمنی ۱۵ متر رعایت شود. وضعیت شبکه جمع آوری و دفع آب های سطحی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد توسط چهار مسیل آب های سطحی جمع آوری می شود و همچنین آب های سطحی نیز توسط چاه های جذبی هم دفع می گردند و به خارج از منطقه ویژه اقتصادی برده می شود. در محدوده سایت یک منطقه ویژه دو حوزه آبریز اصلی وجود دارد که یکی از آن ها از مرکز سایت و دیگری از مجاورت آن عبور می کند که می بایست ضمن مهار و کنترل مسیل شماره یک از طریق کانال بتنی خطر ایجاد سیلاب برای منطقه به بیشترین میزان ممکن کاهش داد. همچنین در سایت دوم منطقه ویژه مسیل های شماره سه و چهار عبور می کند که با توجه به دبی و حریم اعلام شده توسط آب منطقه ای (نامه شماره ۱۶۵۱۵/۵۱۰/۹۳ در تاریخ ۹۳/۱۱/۲۷) در صورت کنترل، خطر ایجاد سیلاب برای محدوده مطالعه وجود نخواهد داشت.

جدول شماره ۵ : مکاتبات در مورد ایجاد و فرایندهای اجرایی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد

ردیف	ارگان	عنوان	تاریخ نامه	توضیحات
۱	شرکت گاز استان	تأمین گاز منطقه ویژه اقتصادی و رعایت ملزومات	۹۱/۶/۲۶ ۱۳۴۴۲/۰۰۰/۴۰۵	تأمین گاز منطقه ویژه اقتصادی حداکثر تا میزان ۱۰۰۰۰ متر مکعب، استعلامات در خصوص رعایت حرائم و اخذ مجوز برای حفاری
۲	شرکت مخابرات	ایجاد زیرساخت های مخابراتی	۹۰/۶/۲۳ ۵۰۳۷	امکان ایجاد زیر ساخت های ارتباط رسانی و واگذاری امکانات مخابراتی بلامانع است
۳	شرکت آب منطقه ای	تأمین آب زیرزمینی منطقه ویژه اقتصادی	۹۳/۵/۲۰ ۹۳/۵۱۰/۷۰۶۶	عدم استفاده آب های زیر زمینی و امکان تأمین آب از سد شیرین دره در آینده
۴	شرکت توزیع نیروی برق استان	تأمین برق منطقه ویژه اقتصادی	۹۳/۶/۱۱ ۳۱۰/۶۲۵۳	حداکثر قدرت قابل واگذاری برای منطقه ویژه اقتصادی تا حدود ۱.۵ مگاوات
۵	شرکت آب منطقه ای	تعیین حد حریم و بستر	۹۳/۱۱/۲۷ ۶۰۹۳/۵۱۰/۹۵	اعلام عرض بستر و حریم فنی و همچنین دبی ۵۰ و ۱۰۰ ساله
۶	شرکت شهرک های صنعتی خراسان شمالی	پیما ن انتقال آب	۹۴/۵/۱۳ ص-۳۴۲۴	اصلاح خط انتقال آب شهرک صنعتی بیدک و منطقه ویژه اقتصادی بجنورد
۷	شرکت گاز استان	استعلام اعلام حریم خطوط انتقال گاز	۱۳۳۶۰-ص ۱۳۹۹/۱۲/۱۶	رعایت حریم خصوصی ۱۸ متری و حریم ۱۵ متری ایمنی

دفتر هیئت دولت

۱۴
۱۳۹۹/۱۲/۱۶

۷- بررسی ویژگی‌های عملکردی

۷-۱- بررسی بخش‌های عمده اقتصادی

ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بخش کشاورزی:

- میزان بارش و میانگین سهم بارندگی استان به‌طور میانگین ۲۴۰ میلی‌متر در سال
- دمای مناسب به میزان میانگین کمینه معادل ۱ و میانگین بیشینه معادل ۳۰٫۶ سانتی‌گراد
- خاک حاصلخیز، شرایط خاص و مطلوب جغرافیایی
- وجود مراتع سرسبز در ارتفاعات کپه داغ و الاداغ و همچنین کشتزارهای وسیع در نواحی جلگه‌ای و باغات در دره‌های کوهستانی
- امکان ایجاد مرکز تولید صنایع غذایی مانند گوشت و گندم و جو و چغندر قند، پنبه، دانه‌های روغنی، محصولات علوفه‌ای
- برابری ارزش افزوده در صنعت کشاورزی با ارزش افزوده در صنایع پتروشیمی
- استقرار صنایع تبدیلی به واسطه‌ی کشاورزی غنی استان کمک به اقتصاد و بهبود درآمد کشاورزان
- ایجاد زمینه صادرات محصولات به صورت فرآوری شده
- امکان پیشرفت فناوری و کشت در فضای بسته گلخانه
- ترویج اشکال نوین نظام بهره‌برداری نظیر شرکت‌های سهامی زراعی، شرکت‌های تعاونی تولید روستایی و کشت و صنعت‌ها و بزرگ‌تر شدن مقیاس بهره‌برداری‌ها
- تکمیل زنجیره بازاریابی در بخش کشاورزی با تعریف چرخه‌های تولید، توزیع و انتقال
- ۳۴۴ هزار هکتار عرصه باغی و زراعی

ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بخش خدمات:

- ارزش منطقه‌ای مناسب استان به جهت نزدیکی به مشهد الرضا (ع) و قرار گرفتن در محور شمال شرق کشور
- قرارگیری در مسیر کریدور شمالی- شرقی کشور
- موقعیت استراتژیک از جهت دسترسی به محل تبادلات تجاری بین استانی و بین‌المللی
- ظرفیت بالا در بخش خدمات متأثر از وجود مراکز صنعتی در استان
- دسترسی مناسب به شبکه حمل‌ونقل و شبکه ریلی
- مراکز صنعتی در استان‌های هم‌جوار علی‌الخصوص استان سمنان به‌عنوان قطب صنعتی کلان
- روند رو به رشد جمعیت استان و زمینه مساعد گسترش بخش مسکن و ساختمان
- برنامه توسعه خطوط حمل‌ونقل و بهره‌مندی بخش خدمات از آن

دفتر هیئت دولت

۱۵
۹۷/۴/۴

ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بخش معدن:

- استقرار زون کپه داغ با مزیت بالای حوزه رسوبی در این استان (سنگ آهک، سنگ لاشه، سنگ مالون و گچ)
- برخورداری از ۲ میلیون تن ذخایر معدنی
- بزرگ‌ترین معدن بوکسیت کشور و معادن مرمر، مرمریت، آهن، مس، باریت، پوکه معدنی و سنگ‌های تزئینی
- ذخایر غنی سنگ‌های آهکی و سنگ آهک مرمری شده به رنگ خاکستری رسی و سیلیسی و گچی
- شناسایی استان خراسان شمالی به عنوان استان هدف با شرایط معدنی ویژه
- استقرار ۲ پهنه شناخته شده از ۹ پهنه زمین‌شناسی در استان
- تنوع و غنای ذخایر قطعی و احتمالی مواد معدنی غیرفلزی طبیعی
- تشکیل سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی مرکز منطقه‌ای استان (استقرار در شهرک صنعتی بیدک)
- هم‌سطح یا نزدیک بودن سطح بانک‌های اطلاعاتی زمین‌شناسی و معدنی با استانداردهای بین‌المللی (رونمایی از اطلس زمین‌شناسی و اکتشافی خراسان شمالی)
- غنا و تقویت اطلاعات ژئوفیزیک هوایی، فراطیفی هوایی و زیرسطحی
- کافی بودن نسبی نیروی متخصص و تجهیزات برای فعالیت‌های زمین‌شناسی

ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بخش صنعت:

- سهم زیادی از صادرات به کشورهای افغانستان و ترکمنستان
- تولید کالاهای واسطه بالادست توسط مجتمع‌های صنعتی بزرگ‌مقیاس
- ظرفیت جذب بالای شهرک‌ها و نواحی صنعتی استان برای واحدهای خرد تولیدی صنعتی
- ظرفیت مناسب تولید در کلیه بخش‌های مولد از جمله کشاورزی و معدن به عنوان بستر رونق صنعت تولیدات صنعتی چغندر قند و پنبه و شیر در بخش کشاورزی و کلسیت و باریت و سنگ‌های تزئینی در بخش معدن و به عبارتی پیوند قوی بین صنعت و کشاورزی و معدن
- وجود نیروی انسانی جویای کار و فعال به منظور تکمیل ظرفیت تولید مغفول مانده
- وجود مراکز و هسته‌های مولد اقتصادی در این بخش با اصالت صنعتی
- ۳۰۰ کیلومتر مرز مشترک با ترکمنستان
- بازار مساعد فروش محصولات تولیدی در استان‌های صنعتی کشور
- هم‌جواری نزدیک استان به بازار مصرف کشورهای همسایه و رونق تبادلات تجاری با آنها
- وجود واحدهای صنعتی پیشرو (صنایع کانی غیرفلزی و...)
- توسعه بخش کشاورزی و شکوفایی آن که مقدمه ایجاد پیوند اقتصادی موثر بین محصولات کشاورزی و صنعت خواهد شد.

دفتر هیئت دولت

۱۶
۹۶۲۸

۷-۲- بررسی آمار مجوزهای صادره (پروانه و جواز بهره‌برداری صادره)

بر اساس آمار بدست آمده و بررسی فعالیت‌های عمده در پروانه‌های صنعتی تجمیعی صادره استان عمده‌ترین تقاضا برای فعالیت محصولات کانی غیرفلزی با ۱۲۶ پروانه صادره بوده است. تولید انواع محصولات غذایی آشامیدنی‌ها با ۴۷ پروانه صادره، محصولات لاستیک و پلاستیک با ۳۹ پروانه صادره، فعالیت استخراج سایر معادن (سنگ، شن و ماسه و خاک رس) با ۲۰ پروانه و محصولات فلزی فابریکی با ۱۷ پروانه صادره عمده‌ترین فعالیت‌های صنعتی نسبت به پروانه‌های صادره از ابتدا تا سال ۱۳۹۸ می‌باشد. این موارد نشان از پتانسیل‌های موجود در استان دارد که مزیت وجود این فعالیت‌ها را برای سرمایه‌گذاران دوچندان کرده است.

۷-۳- بررسی سیستم‌های تأمین و عرضه صنایع پایه

پتروشیمی:

شرکت سهامی پتروشیمی خراسان، بزرگ‌ترین مرکز تولید محصولات شیمیایی شمال و شمال شرق کشور است. این مجموعه یک مجتمع تولیدی مواد پتروشیمیایی در زمینه تولید آمونیاک (۱۰۰۰ تن در روز)، کود اوره (۱۵۰۰ تن در روز) و ملامین (۶۰ تن در روز) می‌باشد. خوراک اصلی این مجتمع گاز طبیعی بوده و از شبکه سراسری گاز (خانگیان) تأمین می‌شود. لذا با توجه به زنجیره محصولات پتروشیمی در انواع خوراک سبک و مایع می‌توان از پتانسیل وجود منطقه ویژه اقتصادی بجنورد در جهت تکمیل این زنجیره تولیدی استفاده کرد. مهم‌ترین کاربرد آمونیاک در تولید کودهای شیمیایی می‌باشد، این کودهای تولیدی اصلی‌ترین منبع برای رشد و نمو گیاهان محسوب می‌شود و از این حیث به‌عنوان یک عنصر کلیدی در بخش کشاورزی مطرح است. همچنین از دیگر کاربردهای آمونیاک استفاده از آن در مواد منفجره، استفاده جهت تصفیه فاضلاب، استخراج فلزات از سنگ معدن و لاستیک سازی است. همچنین اوره به‌عنوان یکی دیگر از محصولات کلیدی پتروشیمی خراسان ماده اولیه بسیاری از محصولات شیمیایی به شرح زیر می‌باشد:

- انواع پلاستیک (تولید انواع قطعات پلاستیکی مقاوم در برابر فشار)
- انواع چسب (قابل استفاده در صنعت چوب)
- سیانات پتاسیم (از سری محصولات صنعتی (خوراکی))
- نیترات اوره (یک نوع ماده منفجره)

همچنین نیتریک اسید به‌عنوان یکی از محصولاتی که زمینه تولید آن فراهم است دارای کاربرد:

- جهت استخراج طلا
- بازیافت ضایعات الکترونیک
- سوخت موشک
- محصولات شوینده و بهداشتی
- تولید دارو

بنابراین ایجاد واحدهای شیمیایی با توجه به در دسترس بودن فناوری آن و سهولت در حمل‌ونقل و البته حضور مجتمع پتروشیمی خراسان با نگاه بر ذخایر عظیم گاز ایران می‌تواند از جذابیت اقتصادی خوبی برخوردار باشد.

دفتر هیئت دولت

۱۷
۹۷۲۴

فولاد:

مجتمع صنعتی اسفراین به‌عنوان یکی از کارخانه‌های تولید فولاد در استان خراسان شمالی مشغول فعالیت می‌باشد. علیرغم جوان بودن این کارخانه با توجه به سال تأسیس آن، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین تأمین‌کنندگان فولاد آلیاژی در کشور محسوب می‌شود. این تولیدات در صنایعی مانند نفت و گاز، معدن، راه‌آهن، نیروگاه، کشتی‌سازی و ... مورد استفاده قرار می‌گیرد. این کارخانه یکی از با کیفیت‌ترین فولادهای آلیاژی در سطح خاورمیانه را تولید می‌کند و در همین راستا در بازارهای جهانی کاملاً مطرح و شناخته شده است. لذا به همین منظور در جهت تولید محصولات باکیفیت‌تر در عرصه‌های گفته شده می‌توان با ایجاد کارگاه‌های ماشین‌کاری سبک و سنگین به این مهم دست یافت. محصولات تولیدی این مجتمع در بخش فولاد را می‌توان به چند دسته تقسیم نمود:

محصولات کاربردی در صنایع نفت و گاز (مانند شیرهای حفر درون‌چاهی)
محصولات کاربردی در صنایع خودروسازی (مانند ورق کم آلیاژ با استحکام بالا)
محصولات کاربردی نیروگاهی (مانند شافت توربین بادی)
محصولات کاربردی در صنایع معدنی (مانند انواع چرخ‌دنده در کوره‌های سیمانی)
محصولات کاربردی در صنایع پیشرفته (مانند ورق کم آلیاژ با استحکام بالا)
محصولات کاربردی در صنایع ریلی (مانند محور واگن قطار)
محصولات کاربردی در صنایع کشتی‌سازی (مانند ورق کم آلیاژ با استحکام بالا)
بررسی‌ها نشان می‌دهد که توجه به بازار مصرف خارجی این محصولات با توجه به کیفیت ساخت آن‌ها می‌تواند موجب سودآوری برای کشور و استان و همچنین رونق هر چه بیشتر این صنعت شود. به‌عنوان مثال کشور ترکمنستان یکی از کشورهای پیشرو در زمینه صنایع کشتی‌سازی می‌باشد.

سیمان:

در استان خراسان شمالی به دلیل وجود معادن مناسب و زیاد امکان رشد و توسعه این گروه از صنعت بسیار بالا هست و در حال حاضر تنها کارخانه سیمان بجنورد اقدام به تولید سیمان می‌کند که اولین کارخانه تولید سیمان کشور با تولید ۱۳ نوع سیمان، تأمین‌کننده این ماده مهم ساختمانی در شرق و شمال شرق هست که با گسترش این گروه علاوه بر تأمین نیاز واحد صنعتی مرتبط با حوزه ساختمان، می‌توان ارزش افزوده بالاتری از بخش معادن استان ایجاد کرد. بر اساس آمار منتشر شده ظرفیت تولید روزانه این کارخانه در اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۰ به ۶ هزار و ۳۰۰ تن در روز رسیده است. که این میزان می‌تواند نیاز این استان را به‌طور کامل تأمین نماید و این استان با کمبود این ماده مهم ساختمانی روبه‌رو نباشد.

دفتر هیئت دولت

۱۸
۱۴۰۲

۷-۴-صادرات و واردات

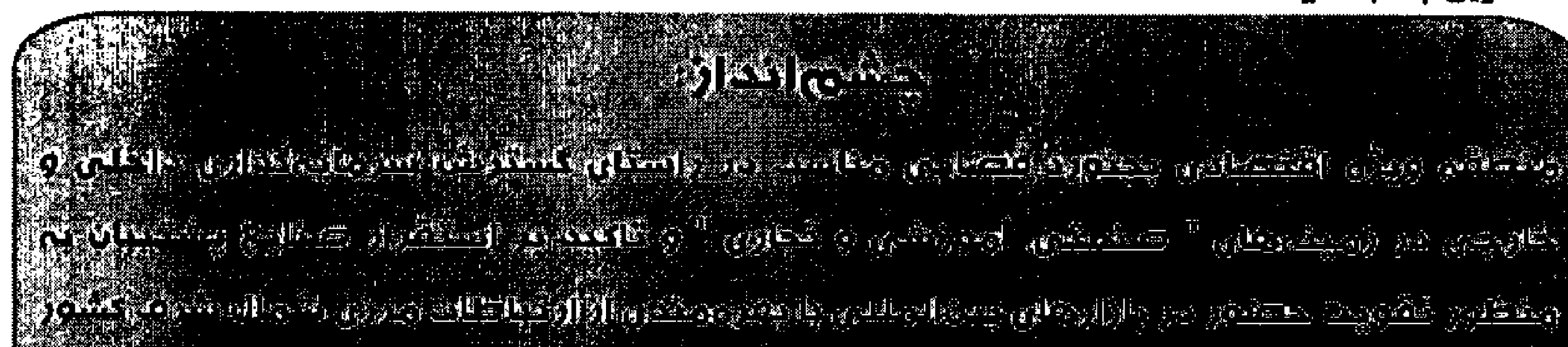
بر اساس اطلاعات دریافتی از گمرک کشور، طی سال‌های ۸۸ - ۹۸ از گمرک بجنورد به ۲۴ کشور صادرات ثبت شده است. بیشترین میزان صادرات از استان به ترتیب به کشورهای افغانستان، ترکمنستان، آذربایجان، ترکیه، عراق می‌باشد و با مقایسه این آمار و میزان ارزش این محصولات می‌توان گفت که کالاهای صادراتی به کشور افغانستان و ترکمنستان دارای ارزش ریالی بالا نسبت به سایر هستند. عمده این کشورها مربوط به قاره آسیا می‌باشد. کشورهای شاخص در زمینه‌های وزنی، ریالی و دلاری اغلب در نزدیکی ایران قرار دارند. در این میان ۱۶ کشور از قاره آسیا ۶ کشور از قاره اروپا و ۲ کشور از قاره افریقا می‌باشد که کشورهای افغانستان، عراق، ترکمنستان و ترکیه سهم عمده‌ای از بازار صادراتی گمرک بجنورد را تشکیل می‌دهند.

همچنین در خصوص واردات کالا از سایر کشورها لازم به ذکر است که از ۱۵ کشور در طی سال‌های ۸۸-۹۸ اقدام به واردات کالا شده است که از میان ۱۲ کشور در قاره آسیا قرار گرفته است و آمارهای جمع به تفکیک ارزش ریالی و دلاری و حجمی مورد بررسی قرار گرفت که بیشترین سهم نیز مربوط به کشورهای آسیایی؛ چین و پاکستان اختصاص دارد

دفتر هیئت دولت

۱۹

هدف شماره یک : تشویق سرمایه گذاری داخلی و خارجی جهت ورود به عرصه تولید با استفاده از ظرفیت های موجود منابع بالاخص معدنی و کشاورزی

هدف شماره دو : بهره گیری از فناوری های نوین و توسعه زیرساخت های آموزشی و علمی مورد نیاز در راستای دستیابی به پیشرفت های تکنولوژیک

هدف شماره سه : کاهش خام فروشی منابع به منظور رقابت در بازارهای جهانی

استراتژی و راهبردهای هدف شماره یک :

- ۱- ایجاد مشوق های لازم جهت سرمایه گذاری مانند کاهش هزینه های تولیدی به منظور ورود به بازارهای بین المللی
- ۲- گسترش صنعت ترانزیت و صادرات کالا به منظور جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی
- ۳- بازنگری در نظام اداری و تجهیز منطقه ویژه به امکانات و زیرساخت جهت جذب سرمایه گذار و افزایش توان رقابتی

استراتژی و راهبردهای هدف شماره دو :

- ۱- ارتقاء میزان ارتباطات علمی و پژوهشی با مراکز معتبر دانشگاهی و پژوهشی
- ۲- به کارگیری و توسعه محصولات نرم و دانش بنیان مبتنی بر نوآوری در منطقه

استراتژی و راهبردهای هدف شماره سه :

- ۱- استقرار صنایع تبدیلی و فرآوری محصولات کشاورزی و غذایی
- ۲- کمک به رونق بیشتر فعالیت های کشاورزی و تنوع دهی به فرآورده های کشاورزی و افزایش حیطه بازاریابی
- ۳- استقرار صنایع پایین دستی مربوط به فرآوری مواد معدنی و محصولات شیمیایی

دفتر هیئت دولت

۲۰
۹۷/۶/۲۲

۹- تحلیل فرصت‌های سرمایه‌گذاری اقتصادی در منطقه ویژه اقتصادی

در استان خراسان شمالی کشاورزی نسبت به سایر بخش‌ها پس از خدمات در اولویت تولید است. ذخایر نفتی و گاز در خراسان شمالی وجود ندارد و به همین دلیل نسبت به کشور این بخش سهم زیادی از تولید ندارد. البته شکاف عمیق بین صنعت و خدمات در استان نسبت به کشور جای بسی کامل است و در برنامه‌ریزی برای استان این مهم بایستی مورد توجه جدی قرار گیرد. چراکه عدم توجه به ظرفیت‌های موجود در استان در بخش کشاورزی نه تنها مغفول مانده که به جهت عدم برنامه‌ریزی در جهت مدیریت منابع منجر به خروج خام مواد و عدم ایجاد انتفاع مستقیم برای صاحبان کالا در این بخش می‌گردد. این موضوع در نهایت منجر به کاهش سطح رفاه و توسعه یافتگی استان شده و آثار ناشی از آن در بلندمدت به نفع استان نخواهد بود.

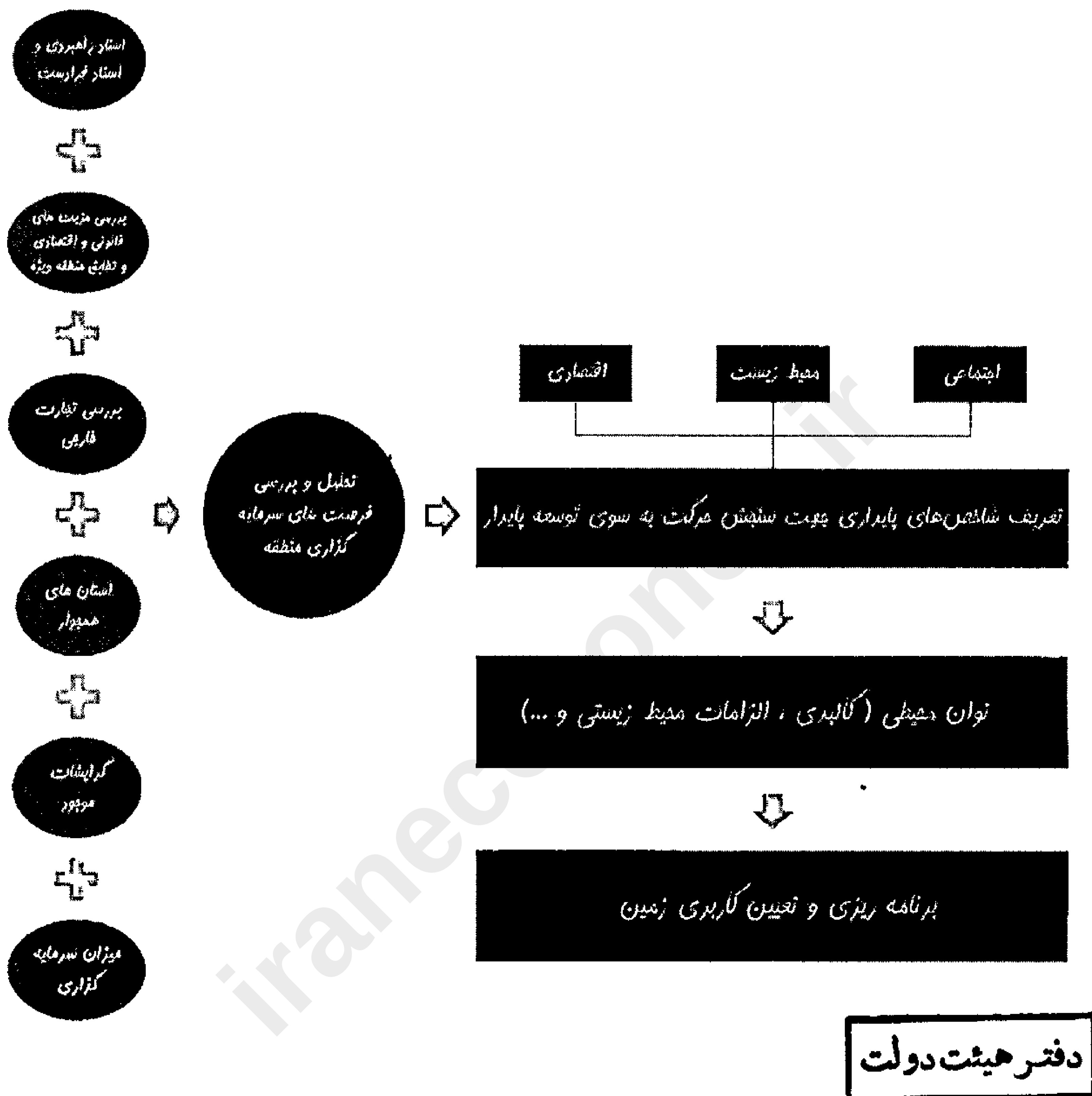
در واقع قرار گرفتن استان خراسان شمالی در موقعیت خاص جغرافیایی و برخورداری از شرایط آب و هوایی، استعدادهای بالایی را برای استان رقم زده است که به طور حتم بخش کشاورزی و دامپروری و صنایع مرتبط و همچنین صنعت گردشگری از جمله این ظرفیت‌ها است. وجود معادن و صنایع بزرگی همچون پتروشیمی، آلومینا، فولاد ولوله گستر اسفراین، سیمان از جمله ظرفیت‌هایی بوده که هریک به تنهایی می‌تواند باعث رونق اقتصادی و افزایش درآمدهای منطقه شود که البته در راستای توسعه و پیشرفت اقتصادی و همچنین تشکیل زنجیره‌ها تنگناهایی وجود دارد که برای رفع آن نیاز به عزم جدی برنامه ریزان این بخش‌ها است. همچنین استان خراسان شمالی بر اساس مطالعات در زمینه کشاورزی و صنایع مرتبط زمینه سرمایه‌گذاری خوبی را دارد که در صورت تحقق برنامه‌های پیش‌بینی شده تحول خوبی را در حوزه اشتغال و توسعه اقتصادی و سرمایه‌گذاری ایجاد خواهد کرد. ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در خراسان شمالی یکی از ظرفیت‌های مهم و جذابی است که برای حمایت از سرمایه‌گذاران و علاقمندان به امر تولید و سرمایه‌گذاری فراهم شده است. از جمله اهداف خاص ایجاد منطقه ویژه اقتصادی بجنورد توسعه صادرات و ورود به بازارهای رقابتی جهانی، از طریق کاهش هزینه‌های تولید، بهره‌گیری از امکانات جهانی جهت رشد و تحرک اقتصاد ملی و منطقه‌ای، ارائه تسهیلات قانونی جهت واردات و صادرات کالاهای تجاری و صنعتی است.

گسترش صنعت ترانزیت، صادرات مجدد و انتقال کالا، جلب و تشویق سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و ایجاد اشتغال مولد از دیگر اهداف ایجاد منطقه ویژه اقتصادی بجنورد به شمار می‌رود. با نگاهی به خراسان شمالی و بجنورد برخورداری از امکانات حمل و نقل، همجواری با نقطه صفر مرزی (هم‌مرز با کشور ترکمنستان، وجود فرودگاه باقابلیت فرود و پرواز انواع هواپیماها، وجود پتروشیمی و همجواری با مخازن عظیم انرژی نفت و گاز آسیای میانه، همجواری با سد بزرگ شیرین دره با گنجایش ذخیره ۱۲۵۰ میلیون مترمکعب آب در نزدیکی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد، وجود نیروگاه ۹۵۴ مگاواتی تولید برق شیروان از دیگر مزایای این منطقه ویژه اقتصادی است که با توجه ویژه و هدفمند قطعاً فرصت خوبی برای توسعه در استان فراهم خواهد کرد.

دفتر هیئت دولت

۲۱

مدل مفهومی فرآیند تعیین اولویت فعالیت‌های منطقه ویژه اقتصادی بجنورد

۲۲
۱۳۹۴

بر اساس مدل مفهومی بیان شده در خصوص تعیین اولویت‌های فعالیتی در منطقه ویژه اقتصادی فاکتورهای مختلفی همچون؛ اسناد فرادست- بررسی مزیت‌ها قانونی و اقتصادی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد- تجارت خارجی - استان‌های همجوار - گرایش‌ات موجود و میزان سرمایه گذاری در مطالعات بررسی شده است.

اسناد راهبردی و طرح‌های فرادست: در این بند اقدام به بررسی اولویت‌بندی‌ها و پیشنهادات طرح‌ها و اسناد راهبردی بالادستی در خصوص منطقه ویژه اقتصادی بجنورد شد. اهم اسناد بالادستی بررسی شده عبارت است از:

✓ سند آمایش استان

✓ طرح توسعه و عمران ناحیه‌ای خراسان شمالی

✓ سند توسعه استان خراسان شمالی

✓ سند پروژه‌های اولویت‌دار سرمایه‌گذاری

✓ سند راهبردی وزارت صنعت معدن و کشاورزی

بررسی مزیت‌های قانونی و اقتصادی منطقه ویژه: با توجه به معافیت مناطق ویژه اقتصادی و آزاد تجاری صنعتی در مبادلات بازرگانی با خارج از کشور بنا به اطلاعات مندرج در کتاب قوانین و مقررات مناطق ویژه اقتصادی و آزاد تجاری صنعتی ضمن قراردادن اهم موارد قانونی، در این بند اقدام به استخراج تعرفه‌های گمرکی بالای ۴۰ درصد از طریق بررسی تمام فصول کتاب قوانین صادرات و واردات کشور در سال ۲۰۲۰ شد. سپس از آنجایی که توجه به محصولات وارداتی به گمرک منطقه از اهمیت بسزایی برخوردار است، با توجه به اینکه پردازش کالا با تأکید بر کالای وارداتی می‌تواند رونق اقتصادی بیشتری را با توجه به مزایای منطقه ویژه ایجاد کند در این بند محصولاتی که به‌عنوان مواد اولیه و باارزش نسبتاً مناسب وارد شده است و از آنجایی که به جهت مزایای منطقه ویژه تحت تأثیر قرار می‌گیرند می‌توان با پردازش آن‌ها جهت استفاده داخلی یا صادرات شرایط اقتصادی سودآورتری را برای سرمایه‌گذار به وجود آورد موردبررسی و احصا قرار گرفته است .

تجارت خارجی: در این بند بازار تجارت خارجی گمرک بجنورد در بخش صادرات و واردات به‌طور کامل بررسی گردید به‌نحوی که ابتدا آمار کلی سالیانه و سپس آمار به تفکیک کد تعرفه و یا به عبارتی لیست باارزش‌ترین کالاهای صادراتی و وارداتی در سطوح مختلف موردبررسی و تحلیل قرار گرفته است. شایان‌ذکر است بررسی تجارت خارجی با تأکید بر کشورهای همسایه و آسیای میانه انجام شده است.

استان‌های همجوار: به‌منظور بررسی ارتباط و پتانسیل‌های موجود در استان‌های همجوار با استان خراسان شمالی، که شامل؛ سمنان، گلستان و خراسان رضوی است، فاکتورهای همچون؛ میانگین ارزش‌افزوده استان‌های همجوار در بخش‌های عمده اقتصادی- بررسی اولویت‌بندی صنایع در استان‌های همجوار - بررسی عملکرد استان استان‌های همجوار در بخش‌های اشتغال، پروانه و میزان سرمایه‌گذاری نسبت به آمار کشوری، بررسی گردید.

گرایش‌ات موجود: در این بخش کلیه نواحی و شهرک‌های صنعتی استان به‌صورت تفصیلی موردبررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد و گروه‌های عمده و ریز فعالیت‌های مستقر در هر یک احصاء گردید، بر اساس اطلاعات ثبت شده در سامانه اطلاعات مکانی شرکت شهرک‌های صنعتی دسته‌بندی اطلاعات انجام شد، سپس مزیت مکانی در استان برای موضوعاتی همچون تعداد شاغلین در کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر- میزان ارزش‌افزوده در رشته فعالیت‌های اقتصادی - پروانه‌های بهره‌برداری صادره، به‌طور کامل احصا گردید

دفتر هیئت دولت

۲۳
۱۳۹۴

میزان سرمایه‌گذاری: باهدف تعیین جذابیت‌های بازار سرمایه‌گذاری در صنایع و تدقیق سیگنال‌های ارسالی از سوی محیط سرمایه آمار مربوط به سرمایه‌گذاری انجام‌شده‌ی استان در هر گروه صنعتی مورد ارزیابی و تبیین قرار گرفته است. در بخش دیگری از بررسی تقاضای سرمایه‌گذاری استان به‌مرور وضعیت عرضه و تقاضای استان و مازاد تقاضا در بخش مصرف پرداخته شد.

در ادامه با توجه به جمع‌بندی صورت گرفته، به شرح جدول زیر به اولویت‌بندی نهایی برای صنایع دست‌یافته شده است.

جدول شماره ۶: اولویت‌بندی صنایع قابل استقرار در منطقه ویژه اقتصادی بجنورد

شرح
تولید محصولات غذایی و آشامیدنی
تولید فلزات پایه
تولید مواد شیمیایی و فرآورده‌های شیمیایی
تولید ماشین‌آلات و تجهیزات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر
تولید منسوجات
تولید سایر فرآورده‌های معدنی غیرفلزی
تولید محصولات فلزی ساخته‌شده، به‌جز ماشین‌آلات و تجهیزات
تولید چوب و محصولات چوبی به‌جز مبلمان، حصیر و مواد حصیریایی
تولید کاغذ و فرآورده‌های کاغذی
تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و لیم‌تریلر
تولید فرآورده‌های لاستیکی و پلاستیکی
تولید چرم و فرآورده‌های وابسته
تولید پوشاک
تولید تجهیزات برقی
تولید محصولات رایانه‌ای، الکترونیکی و نوری
تولید کک، فرآورده‌های حاصل از پالایش نفت
تولید سایر تجهیزات حمل‌ونقل
چاپ و تکثیر رسانه‌های ضبط‌شده
تولید داروها و فرآورده‌های دارویی و شیمیایی و گیاهی
توتون و تنباکو

همان‌طور که در جدول فوق مشخص است تولید محصولات غذایی و آشامیدنی و تولید فلزات پایه از مهم‌ترین اولویت‌های پیشنهادی و تولید مواد شیمیایی و فرآورده‌های شیمیایی و تولید ماشین‌آلات و تجهیزات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر در اولویت دوم و تولید منسوجات و تولید سایر فرآورده‌های معدنی غیرفلزی در اولویت سوم و به همین ترتیب سایر صنایع در اولویت استقرار قرار دارند.

البته آنچه مسلم است این پیشنهادها بر اساس این جمع‌بندی ارائه می‌گردد و با آغاز به کار منطقه بنا به گرایش‌های بازار و سیگنال‌های ارسالی تقاضای داخلی و خارجی این مهم سمت‌وسوی خود را خواهد گرفت. همان‌گونه که در استان هیچ‌گونه واحد تولیدی برای تولید ماسک و مواد ضدعفونی‌کننده نبود اما در سال ۱۳۹۹ با شیوع ویروس COVID۱۹ و بیماری کرونا با توجه به خلأ موجود در عرضه، واحدهای تولیدی زیادی در استان با تولید این محصولات تعریف و به فعالیت پرداخته‌اند. این‌گونه دریافت‌ها از بازار در تعریف صنایع نقش اساسی ایفا نموده و در اولویت‌بندی‌های بعدی موردنظر قرار خواهد گرفت.

دفتر هیئت دولت

۲۴

Handwritten signature and date ۱۳۹۹

۱۰- شاخص‌های پایداری:

در این مطالعه بر اساس شاخص‌های مربوطه بر مبنای رویکرد توصیفی تحلیلی با استفاده از آمار مربوطه رتبه‌بندی صورت گرفت. نتایج حاکی از آن است که شهرستان بجنورد دارای رتبه‌ی نخست به لحاظ توسعه‌یافتگی است. این شهرستان به دلیل مرکزیت اداری سیاسی به‌عنوان قطب رشد منطقه، امکانات خدمات و نیروی انسانی متخصص را از نواحی پیرامونی استان به سمت خود جذب کرده و به‌این‌ترتیب بر ساختار فضایی استان برتری یافته است. شهرستان مانه و سملقان رتبه‌ی هفت را کسب کرده است که بیانگر وجود تفاوت و شدت نابرابری در میزان بهره‌مندی از مواهب توسعه است. به عبارت بهتر رویکرد حاکم بر ساختار فضایی توسعه استان الگوی توسعه مرکز پیرامون است.

لازم به ذکر است جمعیت جذب‌شده در منطقه منجر به رشد جمعیت شهرستان و استان خواهد شد. این مهم به ایجاد مراکز فرهنگی نیز کمک خواهد کرد. مدرنیته شدن شهر و تبادل‌های فرهنگی نیز روی دیگر این سکه است که بسیار حائز اهمیت است. البته این موضوع بر چالش‌ها و آسیب‌های اجتماعی تأثیر خواهد گذاشت و به‌واسطه‌ی ورود افراد غیربومی به شهر، زمینه عدم تعلقات اجتماعی پدیدار شده و در نتیجه تعارضات فرهنگی و اجتماعی به وجود خواهد آمد. در کنار این نتایج، فرصت‌های پیش‌آمده در زمینه انتقال فرهنگی و ... حائز اهمیت ویژه‌ای است که بروز و نمود دارد. در ادامه با تعریف هسته‌های مسکونی برای کارکنان و نیروی انسانی منطقه به دلیل قوای مالی این ساکنین زمینه بروز اختلافات اخلاقی این جامعه با جامعه شهری پیرامون به وجود می‌آید. توسعه اجتماعی یکی از ابعاد اصلی پروسه توسعه و بیانگر کیفیت سیستم اجتماعی در راستای دستیابی به عدالت اجتماعی، ایجاد یکپارچگی و انسجام اجتماعی، افزایش کیفیت زندگی و ارتقاء کیفیت انسان‌ها می‌باشد. از جمله شاخص‌های اجتماع مدرن می‌توان به شاخص جمعیت، جمعیت از لحاظ اقتصادی فعال، آموزش و پرورش و خدمات آموزشی، بهداشتی، درمانی و تندرستی، وقت فراغت و خدمات فرهنگی، مسکن و محیط طبیعی، درآمد و خرج خانوار، تأمین اجتماعی و خدمات رفاهی، نظم و ایمنی و ... اشاره نمود. همچنین بدون شک ایجاد اشتغال اولین پیامد اقتصادی منطقه خواهد بود درآمد مردم به دنبال ایجاد شغل‌های مختلف و راه‌های ارتباطی و توجه به بعضی از زیرساخت‌ها بهتر خواهد شد، وقتی اشتغال در یک منطقه تقویت شود بر فرهنگ منطقه نیز تأثیر می‌گذارد. بنابراین اشتغال و درآمد بیشتر مهم‌ترین تأثیر اقتصادی منطقه است که با ایجاد محیط کسب و کار و بهبود مستمر آن و اشتغال در بخش‌های مختلف صنایع پایه، رشد اقتصادی شهرستان تقویت و به ارتقای اقتصادی شهرستان و استان کمک خواهد کرد.

اشتغال در بخش‌های صنعتی و درآمدهای راضی‌کننده و کسب و درآمد غیرمستقیم به‌واسطه حضور کارکنان و خانواده‌های آنان در شهر، تقریباً شهرستان بجنورد را به یک شهرستان پر برخوردار در استان تبدیل خواهد کرد. لازم به ذکر است علاوه بر اشتغال ایجادشده در زمان احداث که بخش‌های مختلف صنعت ساختمان را درگیر خواهد کرد، در زمان بهره‌برداری از کارگاه‌ها و واحدهای صنعتی منطقه ویژه اقتصادی بجنورد می‌توانیم با توجه به مساحت و نوع فعالیت هر واحد صنعتی بین ۲۰ تا ۱۰۰۰ نفر اشتغال مستقیم و غیرمستقیم را متصور باشیم. موضوع مهم در تحقق این امر نزدیک بودن پیشنهادات و اولویت‌های صنعتی با توجه به نیاز بازار و تقاضا در وضع موجود و آینده است که این امر از طریق مدل اقتصاد پایه در گزارش حاضر بررسی شده است. درنهایت با توجه به بررسی‌های به‌عمل‌آمده می‌توان ایجاد اشتغال مستقیم ۷۰۰۰ نفر در افق طرح (۴۵ نفر در هر هکتار زمین صنعتی) را برای منطقه ویژه اقتصادی بجنورد پیش‌بینی نمود.

در اثر ایجاد منطقه ویژه اقتصادی بجنورد علیرغم بهبود زندگی در منطقه پیامدهای منفی اجتماعی فرهنگی بر مردم تحمیل خواهد شد و بروز این وضعیت به معنای نقض شدن شرایط پایداری طرح‌های توسعه و "توسعه پایدار" است. لذا تجربه‌ی توسعه‌ی صنعتی در منطقه و استان اگرچه از نظر اقتصادی و ملی موفقیت‌آمیز خواهد بود اما از نظر اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی همچنان با چالش‌هایی

دفتر هیئت دولت

۲۵

مهم روبرو خواهد بود. ازجمله مهم‌ترین آثار ایجاد منطقه ویژه اقتصادی بجنورد، افزایش تولید و ارزش‌افزوده‌ی صنعت و بهره‌وری محصولات کشاورزی و رشد سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و دولتی و خصوصی خواهد بود. در حقیقت افزایش تولید داخلی شهرستان و استان و درنهایت کشور را شاهد خواهیم بود. به‌تبع آن رشد درآمد سرانه، ارتقای کمیت معیشت ساکنین و رشد و ارتقای اشتغال و رفع معضل بیکاری را خواهیم داشت. در ادامه پس از حل معضلات بیکاری، مشکلات ناشی از آن‌هم حل خواهد شد ازجمله فساد و اعتیاد و ... از دیگر مزایای ایجاد منطقه ویژه اقتصادی توسعه خدمات عمومی و زیربنایی شهری و روستایی (راه، آب، برق، گاز، خدمات پستی و ..) از طریق توسعه و تجهیز زیرساخت‌ها و تأسیسات تولید و توزیع برق، آب و گاز، افزایش راه‌های ارتباطی، افزایش خدمات عمومی شهری و روستایی و سرمایه‌گذاری دولتی و خصوصی خواهد بود.

ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی، فرهنگی و اجتماعی متناسب با ضرورت‌های توسعه از طریق توانمندسازی اجتماعی- اقتصادی گروه‌های آسیب‌پذیر، توسعه خدمات اجتماعی با مشارکت بخش دولتی و خصوصی از دیگر مزایای ایجاد منطقه خواهد بود. همزمان با تعریف منطقه ویژه اقتصادی بجنورد و تعریف پهنه‌ی صنعتی ویژه، فعالیت‌ها صنعتی و پشتیبان اعم از خدمات و بازرگانی نیز در شهرستان و منطقه شامل نواحی کم‌برخوردار و محروم شکل می‌گیرند. سرمایه‌های خرد و کلان خصوصی جذب خواهد شد. واحدهای نیمه فعال و تعطیل بارونق ایجادشده در منطقه جان تازه‌ای می‌گیرند و راه‌اندازی خواهند شد. به لحاظ نیاز ایجادشده در زمینه آموزش و پرورش در کلیه سطوح، با جذب اعتبار و بودجه دولتی دسترسی مناسب برای همه‌ی نواحی به این امتیاز ایجاد می‌گردد و فرصت عادلانه‌ای در کلیه حوزه‌های شهری و روستایی در رابطه با امکانات آموزشی و فوق برنامه فراهم خواهد شد. همچنین ضمن تعریف پروژه‌های مربوط به بهداشت و درمان جهت تأمین نیاز درمانی و بهداشتی مردم و ساکنین و البته سایر مخاطبان در این زمینه توسعه کمی و کیفی خواهیم داشت.

نتیجه‌ی نهایی اینکه با تعریف و مکان‌گذاری بهینه صنایع در منطقه ویژه اقتصادی بجنورد و مدیریت هدفمند با برنامه‌ریزی دقیق و زمان‌بندی‌شده قطع به یقین شاهد تحولات چشم‌گیری در زمینه‌ی توسعه منطقه و استان و البته کشور ایران خواهیم

دفتر هیئت دولت

۲۶
مهری

۱۱- ارائه طرح (زون بندی):

در حال حاضر از الزامات ایجاد هر شهرک صنعتی و منطقه ویژه اقتصادی و صنعتی اختصاص قسمتی از مساحت آن به فضای سبز است تا به این وسیله انتشار آلاینده‌های ناشی از حضور شهرک صنعتی تا حدود زیادی کنترل شده و از ایجاد تخریب در محیط‌زیست اطراف تا حد امکان جلوگیری شود. ایجاد فضای سبز مناسب و پایدار و متناسب با اقلیم منطقه که کارکرد اکولوژیک مناسب داشته باشد، همچنین افزایش عملکرد این فضاها در زمینه پاسخگویی به نیازهای تفریحی افرادی که تحت تأثیر شهرک صنعتی قرار می‌گیرند از جمله تأثیرات مثبت تخصیص مناسب فضاهای سبز در شهرک‌های صنعتی و مناطق ویژه خواهد بود. پراکنش مناسب خدمات همواره موضوعی مهم در تخصیص فضایی کاربری‌ها بوده است با توجه به مفهوم عدالت فضایی، کیفیت برخورداری و دسترسی مناسب همه استفاده‌کنندگان از فضاهای منطقه ویژه اقتصادی و شهرک‌های صنعتی به‌طور یکسان و منطقی از خدمات بهره‌مند خواهند بود. توجه به پدافند غیرعامل به‌منظور محافظت از افراد و نیروی انسانی، سرمایه و سرمایه‌گذاری‌ها، فعالیت‌ها و خدمات و همچنین کاستن از آسیب‌پذیری مستحقات امری حیاتی در شهرک‌ها و مناطق صنعتی می‌باشد. به‌عنوان مثال توجه به حرائم خطوط انتقال نیرو، عرض مناسب ورودی و خروجی شهرک‌ها و مناطق صنعتی به‌منظور تخلیه سریع در هنگام حوادث از نمونه‌های پدافند غیرعامل در این مناطق می‌باشد. شبکه معابر و دسترسی‌های مناطق و شهرک‌های صنعتی با توجه به تیپ و حجم وسایل نقلیه استفاده‌کننده از فضا باید به‌گونه‌ای طراحی گردد که مشکلات ترافیک در نظر گرفته شود و تراکم بین خیابان اصلی و هر نقطه‌ای از شهرک که کالا بارگیری و تخلیه و با کارکنان سوار و پیاده می‌شوند، تمهیدات لازم در طراحی پیش‌بینی شده باشد. خیابان‌های شهرک نباید بیش از حدود ۱۵ درصد از کل فضای شهرک را اشغال نماید. همچنین در طرح خیابان‌ها باید مسئله نصب و استقرار دستگاه‌ها و حفظ و نگهداری تجهیزات و تسهیلات لحاظ شود. ضمناً خیابان‌ها نباید به دلیل بارگیری، تخلیه یا پارک وسایل نقلیه شلوغ و متراکم گردد. چنین فعالیت‌هایی یا باید کاملاً جدا از خیابان‌ها صورت گیرد یا در باراندازهای مجزا که امکان دسترسی بهتر به خیابان‌های حمل‌ونقل را دارند، انجام شود. از همان ابتدا باید عرض جاده‌ها پیش‌بینی و محاسبه گردد. ضمناً تسهیلات و تأسیسات به نحوی مستقر شوند که در صورت تعریض جاده نیازی به عقب‌نشینی نباشد. قواره نامناسب زمین شهرک و خیابان‌های بن‌بست می‌تواند حرکت رفت‌وآمد وسایل نقلیه را محدود سازد.

جدول شماره ۷: معیار و زیر معیارهای طراحی

معیار	زیر معیار
مفرح بودن فضا	توجه به سبزی‌نگی وجود فضاهای باز عمومی
هماهنگی طرح با مشخصات اقلیمی و خصوصیات زمین	جانمایی مناسب صنایع جهت‌گیری مناسب معابر و قطعات جانمایی مناسب تأسیسات توجه به عوارض طبیعی
کارایی	استفاده حداکثری از فضا جهت بارگذاری صنعتی در نظر گرفتن خدمات پشتیبان در نظر گرفتن مناسب معابر پشتیبان
پدافند غیرعامل	ورودی و خروجی توجه به امنیت توجه به جرائم
کیفیت شبکه معابر	سلسله‌مراتب شبکه معابر تردد استان خودروهای سنگین نفوذپذیری مناسب ورودی مناسب سایت با توجه به راه دسترسی به سایت ۴۸ هکتاری
کیفیت دید و منظر	توجه به دید و منظر در نقاط کانونی دید در معابر اصلی

دفتر هیئت دولت

۲۷
۹۵۲۴

در طراحی و جانمایی فعالیت‌ها در منطقه ویژه اقتصادی بجنورد کاربری صنعتی در غالب ریز کاربری‌های صنایع غذایی - بهداشتی و دارویی، صنایع کانی غیرفلزی، صنایع شیمیایی، صنایع سلولوزی، صنایع فلزی، نساجی و برق و الکترونیک در کنار یکدیگر پیش‌بینی شده‌اند. همچنین در جانمایی این فعالیت‌ها، هم‌جواری و میزان مساحت اختصاص‌یافته به کاربری‌های مختلف در عین داشتن نظم مناسب، به ابعاد زیست محیطی و مصوبه آن و مطالعات اقتصادی مسئله نیز توجه شده است.

جدول شماره ۸: مساحت کاربری‌های مختلف به تفکیک سایت اول و دوم و سوم در منطقه ویژه اقتصادی بجنورد

۲۰۱۷۲۵	صنعتی	سایت ۱ (۴۸۸ هکتار)
۱۴۶۱۳۱	خدماتی	
۵۹۴۳۴	فضای سبز	
۹۳۵۸	مسیل	
۷۱۹۸۳	معاپر	
۱۳۱۹۱۲۲	صنعتی	سایت ۲ (۱۹۹۸ هکتار)
۱۹۰۱۸۷	خدماتی	
۱۸۳۹۰۱	فضای سبز	
۳۹۲۰۲	مسیل	
۲۶۵۶۰۳	معاپر	
۳۶۱۹۹۷	آموزشی	سایت سوم (۱۰۶ هکتار)
۱۷۱۹۸	اداری	
۳۷۷۵۱۹	فضای سبز	
۲۹۳۲	مسیل	
۳۸۹۲۴	حریم خط لوله گاز	
۵۱۴۲	تصفیه خانه	
۲۵۶۳۷۶	معاپر و پارکینگ	
۳۵۳۶۷۴۶	جمع کل	

جدول شماره ۹: مساحت‌های پیشنهادی گروه‌های صنایع در سایت شماره ۱ منطقه ویژه اقتصادی (۴۸۸ هکتار)

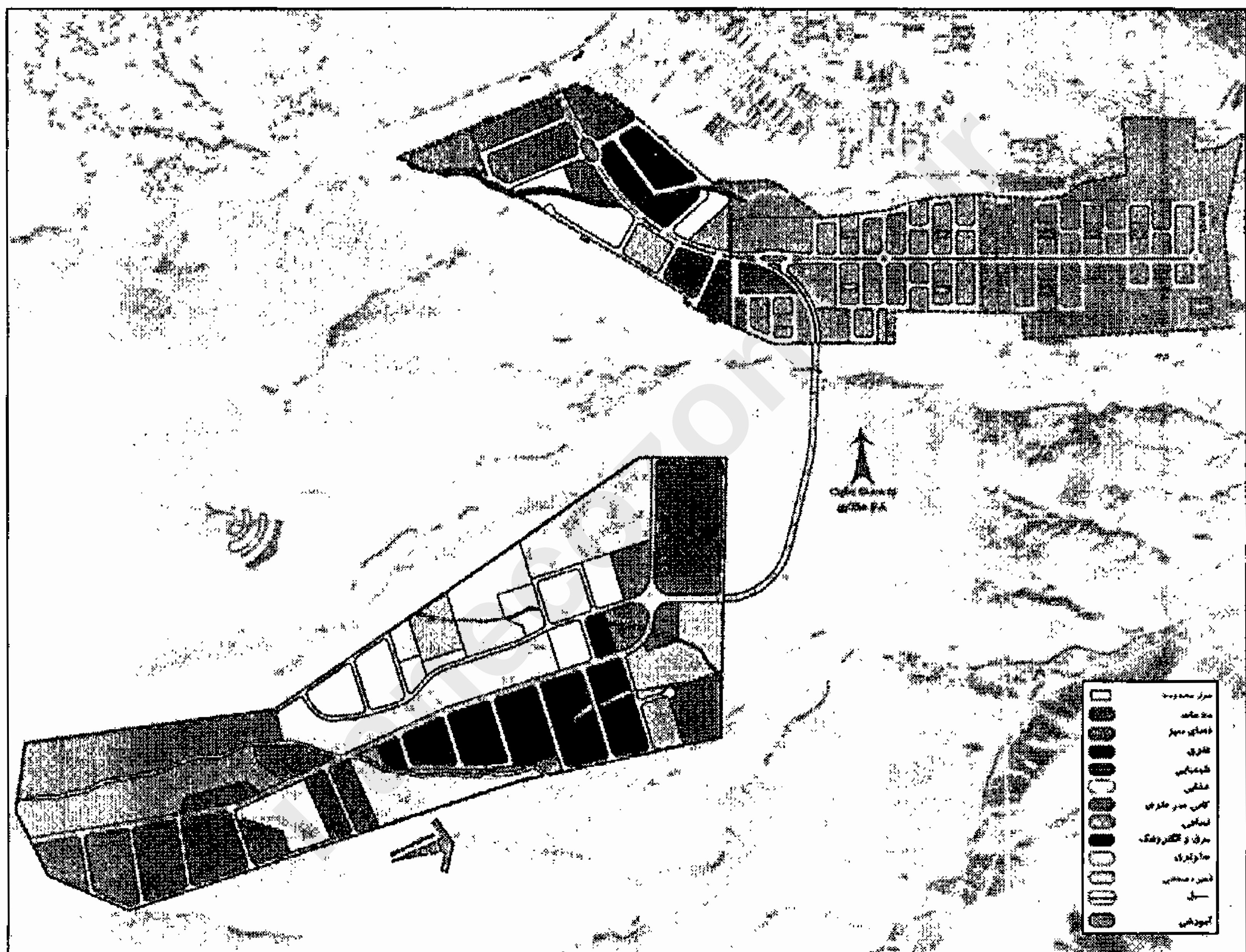
گروه‌های صنایع	مساحت (مترمربع)	درصد
صنایع غذایی، بهداشتی و دارویی	۴۴۹۶۵	۲۲.۳
صنایع کانی غیرفلزی	۱۶۹۳۵	۸.۴
صنایع شیمیایی	۲۱۳۶۰	۱۰.۶
صنایع سلولوزی	۱۵۹۸۳	۷.۹
صنایع فلزی، ماشین‌سازی و الکترونیک	۶۷۴۳۵	۳۳.۴
نساجی	۲۰۶۷۶	۱۰.۲
ذخیره صنعتی	۱۳۳۷۱	۷.۱
جمع	۲۰۱۷۲۵	۱۰۰

دفتر هیئت دولت

جدول شماره ۱۰: مساحت های پیشنهادی گروه های مختلف صنایع در سایت شماره ۲ منطقه ویژه اقتصادی (۱۹۹۸ هکتار)

گروه های صنایع	مساحت (مترمربع)	درصد
صنایع غذایی، بهداشتی و دارویی	۹۳۳۳۳	۷.۱
صنایع کانی غیر فلزی	۱۰۶۴۷۳	۸.۱
صنایع شیمیایی	۲۶۵۷۵۳	۲۰.۱
صنایع سلولوزی	۳۲۴۶۲	۲.۵
صنایع فلزی، ماشین سازی و الکترونیک	۲۷۰۱۶۸	۲۰.۵
نساجی	۹۵۵۳۰	۷.۳
ذخیره صنعتی	۴۵۳۳۷۶	۳.۷
جمع	۱۳۱۹۱۲۲	۱۰۰

نقشه شماره ۶: پهنه بندی پیشنهادی گروه های مختلف صنایع در منطقه ویژه اقتصادی بهجنورد

دفتر هیئت دولت

۲۹
۹۷/۱۲/۸۵